

LITTERAE ENCYCLICAE
*ORIENTALES OMNES ECCLESIAS**
SUMMI PONTIFICIS
PIUS PP. XII

VENERABILIBUS FRATRIBUS PATRIARCHIS, PRIMATIBUS,
ARCHIEPISCOPIIS, EPISCOPIIS, ALIISQUE LOCORUM ORDINARIIS,
PACEM ET COMMUNIONEM
CUM APOSTOLICA SEDE HABENTIBUS:

CCCL ELAPSIIS ANNIS, EX QUO RUTHENORUM ECCLESIA
APOSTOLICAE SEDI FELICITER COAGMENTATA EST.

Orientales omnes Ecclesias — quod historia docet — amantissima semper voluntate Romani Pontifices persecuti sunt; atque adeo earum discessum ex unius ovilis caulibus gravate ferentes, ac «nulla quidem humana re, sed caritate divina communisque salutis studio permoti» [1], eas iterum iterumque invitaverunt ut ad unitatem illam, ex qua misere discessissent, quam citissime se reciperent. Eis siquidem omnino certum exploratumque est ex eiusmodi coniunctione, redintegrata feliciter, cum rei christianae universae, tum peculiari modo Orientalibus ipsis uberrimos fructus ortum iri; quandoquidem ex plena perfectaue christianorum omnium unitate mysticum Iesu Christi corpus eiusque singula membra magnum incrementum non consequi non possunt.

Quam ad rem animadvertendum est minime esse Orientalibus timendum, ne iidem, fidei ac regiminis unitate restituta, legitimos suos ritus et usus relinquere cogantur; quod quidem Decessores Nostri non semel clare luculenterque edixerunt. «Neque est cur dubitetis, quidquam propterea vel Nos, vel Successores Nostros de iure vestro, de patriarchalibus privilegiis, de rituali cuiusque Ecclesiae consuetudine detracturos» [2].

Quamquam vero felix ille dies nondum advenit, quo omnes orientis populos Nobis liceat, ad unum reversos ovile, paterno pectore amplecti, laeti tamen non paucos cernimus ex hisce regionibus filios, qui, cum Beati Petri Cathedram veluti catholicae unitatis arcem agnoverint, hac in eadem unitate tuenda confirmandaue tenacitate summa perseverant.

In quibus quidem hodie peculiari titulo Ruthenorum Ecclesiam memorare libet, non modo quod assectorum numero praestat fideique retinendae studio, sed quod etiam quinquagesimus ac trecentessimus iam volvitur annus, ex quo eadem ad Apostolicae Sedis communionem feliciter restituta est. Quem faustitatis eventum si eos potissimum addecet, quorum res est, grato animo celebrare, at opportunum etiam ducimus in catholicorum omnium memoriam revocare, tum ut de praeclaro hoc accepto beneficio immortales Deo grates agant, tum etiam ut una Nobiscum eum supplices adprecentur, ut praesentes dilectissimi huius populi angustias anxitudinesque relevare benigne ac mitigare velit, eiusque sanctissimam religionem tutari, constantiam regere, fidem servare incolumem. !

I

Putamus autem, Venerabiles Fratres, non sine utilitate fore, si eventus, de quibus agitur, per has Litteras ad historiae fidem presse breviterque attingamus. Ac principio animadvertendum; est, antequam etiam Ruthenorum cum Apostolica Sede coniunctio annis MDLXXXXV et MDLXXXXVI laetis auspiciis Romae peracta et in Brestensi urbe confirmata esset, non semel hos populos ad Romanam Ecclesiam, utpote ad unam totius christianae communitatis matrem, respexisse, eidemque debitam habuisse, pro officii sui conscientia, obedientiam venerationeraque. Ita, exempli gratia, S. Vladimirus — eximius ille Princeps, quem paene innumeri Russicae dicionis populi suae ad christianam fidem conversionis auctorem fautoremque venerantur — quamvis liturgicos ritus sacrasque caerimonias ab Orientali fuisset Ecclesia mutuatus, non solum in catholicae Ecclesiae unitate, officii memor, pers ti tit, sed curavit etiam diligenter ut inter Apostolicam Sedem Nationemque suam amicae mutuaeque intercederent rationes. Ex iis autem non pauci, qui ex nobili eius genere orti sunt, postquam etiam Constantinopolitana Ecclesia diro schismate seiuncta est, Romanorum Pontificum Legatos debitis honoribus exeepere, fraternaeque necessitudinis vinculis cum ceteris catholicorum communitatibus devincti sunt.

Quamobrem haud absone egit ab antiquissimis memoriae traditis Ruthenae Ecclesiae monumentis Isidorus Kioviae Russiarumque Metropolita, cum anno MCDXXXIX in Oecumenico Concilio, Florentiae celebrato, decretum apposito nomine subscripsit, quo Graeca fuit Latinae Ecclesiae sollemniter coagmentata. Nihilo secius a Concilio reversus, etsi Kiovia in sui honoris sedem magno cum gaudio receptus est, subinde tamen Mosquae in carcerem detrusus, fugam abripere atque ex territorio cedere coactus est.

Attamen felicitis huius Ruthenorum cum Apostolica Sede coniunctionis memoria decursu aetatis non omnino obsolevit, quamvis non una occurreret causa, ob

tristissimas temporum condiciones, cur eadem penitus deleteretur. Ita novimus anno MCDLVIII Gregorium Mammam Costantinopolitanum Patriarcham hac in alma urbe Gregorium quemdam Ruthenorum Metropolitanam consecrasse, qui tunc Lithuaniae Magno Duci subiciebatur; ac novimus etiam unum alterumve ex Metropolitanis huius successoribus unitatis vinculum cum Romana Ecclesia reintegrare conatum esse, licet declaratam sollemnemque fieri unitatis huius promulgationem adversa rerum adiuncta non permetterent.

Vertente autem ad finem XVI saeculo, magis cotidie magisque manifestum patuit optatam Ruthenorum Ecclesiae, gravibus oppressae malis, renovationem reformationemque, nisi a reintegrata cum Apostolica Sede coniunctione non esse sperandam. Vel ipsi rerum gestarum scriptores, qui e dissidentibus sunt., infelicissimum huius Ecclesiae statum describunt aperteque confitentur. Ac Ruthenorum proceres anno MDLXXXV Varsaviae, congregati, cum suas querelas vividis acerbisque verbis Metropolitanam proponerent, suam Ecclesiam talibus vexari malis asseverarunt, qualibus maiora numquam fuissent, neque in posterum futura esse possent.

Neque iidem dubitabant Metropolitanam ipsum, Episcopos coenobiorumque moderatores in causam vocare, gravibusque incusationibus coarguere; qua quidem in re, cum ex laicorum ordine homines adversus hierarchiam exsurgerent, ecclesiasticae, disciplinae vincula non parum relaxari videbantur.

Nihil mirum igitur si ipsi tandem aliquando sacrorum Antistites, variis in cassum adhibitis remediis, solam Ruthenae Ecclesiae spem in conciliando ad catholicam unitatem reditu positam esse censuerunt. Eo tempore Princeps Constantinus Ostrogiensis — quo nemo inter Ruthenos erat potentior — reditui eiusmodi exsequendo favebat, si modo tamen universa Orientalis Ecclesia Occidentali adstipularetur; at postea cum idem, cerneret eiusmodi consilium non ita, ut ipsi in optatis erat, initum iri, coniunctioni instaurandae acerrime; adversatus est. Nihil secius postridie calendae Decembris, anno MDLXXXXIV Metropolitanam ac sex Episcopi, collatis invicem consiliis, communem ediderunt declarationem, qua se ad concordiam optatamque unitatem promovendam paratos esse edixerunt. In quam quidem sententiam, ita scripserunt, devenimus «considerantes cum ingenti dolore nostro quanta impedimenta homines habeant ad salutem absque hac unione Ecclesiarum Dei, in qua incipiendo a Christo Salvatore nostro et sanctis illius apostolis praedecessores nostri perstiterant, ac unum summum Pastorem primumque Antistitem in Ecclesia Dei hic in terris — prout ea de re Concilia et canones manifestos habemus — et non quem piam alium praeter Sanctissimum Papam Romanum profitebantur, illique parebant in omnibus ac

quamdiu id uniformiter in suo robore permansit, semper in Ecclesia Dei ordo cultusque divini incrementum fuit» [3].

Antequam vero hoc laudabile consilium ad rem feliciter deducere possent, diuturnas intercedere difficilissimasque negotiationes opus fuit. Tandem, postquam a. d. X kalendas Iulias, anno MDLXXXV, sacrorum omnium Ruthenorum Antistitum nomine nova edita fuerat eiusdem generis declaratio, Septembri mense vergente res eo progressa erat, ut Cyrillus Terletskyj Episcopus Luceorierisis ac Constantinopolitani Patriarchae Exarchus, itemque Hypatius Potiej Episcopus Vladimiriensis, utpote ceterorum omnium Episcoporum procuratores, romanum iter suscipere possent. Quo in itinere documentum ab eis allatum est, quo condiciones proponebantur, quibus sacrorum omnes Rutheni Antistites ad Ecclesiae unitatem amplectendam parati erant. Legatis magna cum benevolentia acceptis, Decessor Noster fel. rec. Clemens VIII, quod documentum attulerant, Purpuratorum Patrum Consilio diligenter excutiendum probandumque commisit. Mox initae de universa causa rationes felicem tandem optatumque habuere exitum: siquidem a. d. X kalendas Ianuarias a. MDLXXXVI iidem Legati coram Summo Pontifice admissi, postquam Episcoporum omnium declarationem eidem in amplissimo conventu tradidere, sollemnem suo eorumque nomine catholicae fidei professionem ediderant ac debitam spondere obedientiam debitumque obsequium.

Eodem die Decessor Noster Clemens VIII laeti huius eventus notitiam per Apostolicam Constitutionem *Magnus Dominus et laudabilis nimis* [4] cum universo terrarum orbe; gratulabundus communicavit. Quanto autem cum gaudio quantaque cum benevolentia Ruthenorum gentem ad ovilis unitatem receptos Romana Ecclesia amplexa fuerit, ex Apostolicis etiam Litteris patet *Benedictus sit Pastor* die VII mensis Februarii anno MDLXXXVI datis, quibus Pontifex Maximus Metropolitanam ceterosque Ruthenos Episcopos de feliciter adepta totius eorum Ecclesiae cum Apostolica Sede coagmentatione coniunctioneque certiores reddit. Quibus quidem Litteris Romanus Pontifex, postquam quae Romae hac de causa gesta ac pertractata fuerant breviter enarrando explicavit, atque susceptum tandem ex divina misericordia opus grato extulit animo, Ruthenae Ecclesiae usus legitimosque ritus edixit in viola tos servari posse. «Ritus enim et caerimonias vestras, quae fidei catholicae integritatem et mutuam Nostram coniunctionem nequaquam impediunt, eadem ratione et modo, quo a Concilio Florentino permissum est, et Nos quoque vos retinere permisimus» [5]. Deinde vero se ab augusto Poloniae Rege petiisse asseverat, ut non modo Episcopos et quae ad eos pertinerent, patrocinio suo tueri vellet, sed eos etiam amplissimis decorare honoribus et in Regni Senatuum, prouti iisdem in votis erat, adsciscere. Ac postremo sacrorum illos Antistites fraterno adhortatur animo, ut in generale ex

tota provincia Concilium quam primum conveniant, atque inibi adeptam Ruthenorum cum Catholica Ecclesia coniunctionem ratam habere ac confirmare velint.

Hoc Concilium, quod non modo omnes Rutheni Episcopi alique multi ex ecclesiasticis viris una cum Regiis Legatis, sed Latini etiam Leopoliensis, Luceoriensis ac Chelmensis Dioecesis Antistites participarunt, qui Romani Pontificis personam agerent, in Brestensi urbe celebratum est; et quamvis Episcopi Leopoliensis et Premisliensis a dato consensu misere discessisset, attamen a. d. VIII idus Octobres, anno MDLXXXVI, Ruthenae communitatis cum Catholica Ecclesia coniunctio feliciter confirmata ac conclamata fuit. Ex qua quidem conciliatione consociationeque, quae Ruthenae gentis necessitatibus tantopere respondebat, fore sperandum profecto erat, ut uberes, consentientibus omnibus, ederentur fructus. Verumtamen venit «inimicus homo» et «superseminavit zizania in medio tritici» [6]; sive nempe ob quorundam virorum principum cupidinem, sive ob susceptas in re politica, inimicitias, sive denique ob praevidiam neglegenter habitam hac de re cleri populique institutionem praeparationemque, contentiones acerrimae diuturnaeque calamitates subsecutae sunt, quibus interdum hoc optimis auspiciis initum opus, ne miserandum in modum submergeretur, pertimescendum videbatur.

Quod quidem si in ipso rei initio ob insectationes simultatesque non contigit, quibus non modo dissidentes fratres, sed catholici etiam nonnulli dabant operam, Metropolitae potissimum tribuendum est Hypatio Potiej et Iosepho Velammo Rutskyj, qui indefatigabili studio hanc causam tutari ac provehere contenderunt; idque peculiari modo effecere ut sacerdotes coenobiorumque sodales sacris disciplinis bonisque moribus conformarentur omnesque christifideles rectis instituerentur germanae fidei praeceptis.

Non multos autem post annos inceptum hoc conciliationis opus martyrii cruore consecratum est: siquidem pridie idus Novembres, anno MDCXXIII, Iosaphatus Kuncsevicius, Archiepiscopus Polocensis et Vitebscensis, sanctitudine vitae et apostolico ardore praeclarissimus ac catholicae unitatis adsertor invictus, a schismaticis acerbissima simultate conquisitus ad necem, telis transfossus immanique securi necatus est. Sed sacer huius quoque martyris sanguis christianorum semen quodammodo factus est; nam parricidae ipsi praeter unum omnes, acti facinoris paenitentes, antequam capitali poena plecterentur, eiurato schismate, suum scelus detestati sunt. Pari modo quod Meletius Smotrytskyj, acerrimus ad Polocensem obtinendam sedem Iosaphati competitor, anno MDCXXVII ad catholicam fidem rediit, et licet aliquandiu in utramque vacillavissei partem, mox tamen pactum Ruthenorum reditum ad Catholicae

Ecclesiae gremium strenuo animo ad mortem usque tutatus est, id quoque sanctissimi huius martyris patrocinio tribuendum esse videtur.

Attamen difficultates omne genus in annos augebantur, quibus incepta feliciter eiusmodi reconciliatio praepediebatur. Gravissimum autem illud erat, quod Poloniae Reges, qui sub initium rem patrocinio suo promovere videbantur, externorum deinceps hostium vi, domesticarumque factionum dissidiis coacti, catholicae unitatis osoribus, qui non deerant, maiora usque concessere. Quamobrem brevi tempore haec sanctissima causa eo devenit, quemadmodum ipsi Rutheni Episcopi confessi sunt, ut nullius iam niteretur praesidio, nisi Romanorum Pontificum qui, amantissimis datis litteris impertitisque pro facultate auxiliis, ac praesertim per Apostolicum in Polonia Nuntium, Ruthenam Ecclesiam forti paternoque pectore tinti sunt.

Quo autem tristiora volvebantur tempora, eo vel magis enituit sacrorum Ruthenorum Antistitum sollertia; qui quidem ei rudem plebem ad christiana praecepta instruere, et sacerdotes haud satis exultos ad altiorem provehere sacrae doctrinae gradum, et monachos denique, si remissi eorum mores iacerent, renovato disciplinae ardore sanctitudinisque afflatu imbuiere enisi sunt. Neque iidem cecidere animo, cum anno MDCXXXII ecclesiastica bona dissidentium fratrum hierarchiae, paulo ante constitutae, magna fuere ex parte attributa, cumque in pactis inter Cosacos Polonorumque Regem initis instauratam Ruthenorum cum Apostolica Sede coniunctionem esse delendam decretum est; quin immo creditos sibi greges constanter tenaciterque defendere perrexerunt.

Deus autem, qui populum suum nimis amictationibus excruciaci non sinit, anno tandem MDCLXVII pace Andrussoviae composita, Ruthenae Ecclesiae, post tot aerumnas atque iaeturas, tranquilliora tempora affulgere iussit; ex qua quidem parta tranquillitate, maiora in dies incrementa religio sancta suscepit. Etenim christiani mores christianaque fides ita in exemplum floruerunt, ut in illis etiam duabus Eparchiis, quae anno MDLXXXVI ab unitate seiunctae misere permanserant, de reditu ad catholicum ovile auctiore cotidie cum omnium consensione ageretur. Itaque feliciter evenit, ut anno MDCLXXXI Premisi Mensis Eparchia, Leopoliensis autem anno MDCC Apostolicae Sedi coagmentarentur; atque adeo universa fere Ruthenorum gens, quae eo tempore intra Poloniae fines commorabatur, catholica tandem frueretur unitate. Rebus igitur cotidie magis florentibus, magno cum christiana rei emolumento, anno MDCCXX Metropolitae ceterique Ruthenae Ecclesiae Episcopi Zamosciam in Concilium convenerunt ut, collatis inter se consiliis, succrescentibus christifidelium necessitatibus aptius pro facultate prospicerent, cuius ex Concilii decretis — quae Decessor Noster ven. mem. Benedictus XIII per Apostolicam

Constitutionem *Apostolatus officium* d. d. XIX mensis Iulii, a. MDCCXXIV confirmata habuit — haud mediocres obvenerunt Ruthenorum communitati utilitates.

Attamen imperscrutabili Dei consilio factum est ut, xviii saeculo iam vergente, haec eadem communitas insectationibus vexationibusque non paucis afficeretur; quae quidem, postquam Poloniae res publica discerpta est, eis in partibus, quae Russorum Imperio coniunctae erant, acriores interdum acerbioresque fuerunt. Atque, Alexandro I Imperatore vita functo, consilium de industria ac temerario ausu susceptum est Ruthenorum cum Romana Ecclesia unitatem penitus infringendi. Iam antea, huius gentis Eparchiae ab omni fere cum Apostolica Sede commercio interclusae erant. Sed mox Episcopi electi sunt, qui, schismatis studio imbuti atque permoti, pedisequi civilis auctoritatis fautores evadere possent; in Vilnensi Seminario, ab Imperatore Alexandro I excitato, utriusque ritus clericis doctrina impertiebatur Romanis Pontificibus infesta; Basilianus Ordo, cuius sodales Catholicae Ecclesiae orientalibus ritibus fruendi maximo semper adiumento fuerant, proprio regimine propriaque administratione privatus, eius monachi ac coenobia Eparchialibus Consistoriis penitus subiecta; ac denique latini ritus sacerdotes ne sacramenta aliave religionis munimina Ruthenis subministrarent, gravibus poenis prohibiti. Ac tandem, pro dolor, anno MDCCCXXXIX Ruthenae Ecclesiae cum dissidente Russorum Ecclesia copulatio sollemniter conclamata est.

Quisnam enarraverit, Venerabiles Fratres, dolores, iacturae rerumque angustias, quibus nobilissima Ruthenorum gens eo tempore affecta est, idcirco solummodo in crimen in culpamque vocata, quod, per vim, per fraudem cum esset ad schisma compulsa, illatae sibi iniuriae reclamavit, ac fidem suam retinere pro facultate enisa est?

Iure igitur meritoque huius rei indignitatem Decessor Noster p. r. Gregorius XVI, in Allocutione a. d. X kalendas Decembres anno MDCCCXXXIX habita, universo catholico orbi, conquerendo deplorandoque, denuntiavit; at neque sollemnes eius expostulationes reprobationesque exauditaе fuere; atque adeo Catholica Ecclesia suos hos filios materno ex gremio iniqua violentia abstractos defiere debuit.

Quin immo haud multos post annos Chelmenensis etiam Eparchia, ad Poloniae Regnum cum Russorum Imperio unitum pertinens, miseram eandem sortem perpressa est; et qui christifideles a recta fide desciscere noluerunt, atque impositae anno MDCCCLXXV cum dissidente Ecclesia coniunctioni, pro officii conscientia, invicto pectore obstiterunt, iidem qua pecuniariis poenis, qua

verberibus, qua exsilio indigne mulctati sunt. At contra, hoc eodem tempore in Leopoliensi ac Premisliensi Eparchiis, quae quidem, cum Poloniae res publica discissa est, Austriae Imperio coagmentatae fuere, Ruthenorum eausa tranquille plaeideque agebatur. Anno MDCCCVII titulus metropolitanus Halicensis inibi restitutus est, perpetuoque cum Leopoliensi Archidioecesi coniunctus. Atque in hac provincia res tantopere floruerunt, ut duo subinde Metropolitanae, Michaël Levyckyj (a. MDCCCXVI-MDCCCXVIII) ac Silvester Sembratovyč (a. MDCCCLXXXII-MDCCCLXXXVIII), qui egregia prudentia incensoque studio dicioni quisque suae praefuerunt, ob insignes animi dotes ac singularia promerita Romana Purpura honestati, in supremum Ecclesiae Senatum cooptati sunt. Cumque catholicorum numerus magis in dies magisque augeretur, Decessor Noster fel. rec. [Leo XIII](#) anno MDCCCLXXXV novam Eparchiam, Stanislapolitanam nempe, legitime constituit; ac sex post annos felix Galicianae Ecclesiae status peculiari modo confirmatus est, cum sacrorum omnes Antistites una cum Summi Pontificis Ablegato aliisque e clero pluribus, Leopolim convenerunt, ut ibi ex universa Provincia Concilium celebrarent et opportunas de re liturgica ac de sacra disciplina normas ederent.

Cum autem, saeculo XIX ad exitum vertente atque ineunte XX, Rutheni bene multi ob rerum oeconomicarum angustias ex Galiciana terra in Foederatas septentrionalis Americae Civitates, in Canadensem regionem et apud australis Americae Nationes transmigravissent, Decessor Noster fel. mem. Pius X, sollicito timens animo, ne hi dilectissimi filii sui, loci linguae ignari latinisque ritibus non experti, schismaticorum haeticorumque fallaciis irretirentur, vel dubitationibus erroribusque illaqueati religionem omnem misere abicerent, anno MDCCCXVII Episcopum certis facultatibus instructum pro iisdem constituit. Postea vero, cum horum catholicorum numerus necessitatesque augerentur, peculiaris Episcopus Ordinarius pro Ruthenis, ex Galicia ortis, in Foederatis Americae Civitatibus, atque alter in Canadensi Regione nominati sunt, praeter Episcopum Ordinarium, christifidelibus huius ritus destinatum, qui vel ex Subcarpatia Russa, vel ex Hungaria, vel ex Jugoslavia suas sedes transtulissent. Ac deinceps cum Sacrum Consilium: christiano nemini propagando tum Sacrum, etiam Consilium Orientali Ecclesiae praepositum ecclesiasticas Ruthenorum res in iis dicionibus; quas supra memoravimus et in australis etiam Americae terris, consentaneis atque: opportunis decretis normis ordinaverunt. ù

Haud mirum igitur est, Venerabiles Fratres, si ob tam magna accepta beneficia Catholicorum Ruthenorum communitas non semel, occasione data, gratum animum suum suamque addictissimam voluntatem Romanis Pontificibus propalam significare voluit. Quod quidem peculiari modo anno MDCCCLXXXV evenit, cum tertium revolutum est saeculum, postquam felix

maiorum suorum cum Apostolica Sede coniunctio Romae est habita et in Brestensi urbe confirmata. Etenim, praeterquam quod in singulis Galicianae provinciae locis faustitas opportunis celebrationibus reculta est, amplissima etiam Romam missa fuit Metropolitae et Episcoporum Legatio, quae erga Antistitem sacrorum Maximum ac Successorem B. Petri Ruthenae Ecclesiae amorem panderet, atque observantiam, venerationem, obedientiam eidem profiteretur. Quam amplissimam Legationem cum Decessor Noster p. rec. [Leo XIII](#) debitum honoribus coram admisisset, paterno eam gaudio paternaque benevolentia allocutus, Ruthenorum cum Apostolica Sede coniunctionem summis laudibus extulit, utpote quae esset iis omnibus, qui eam sincero retinerent animo, verae lucis, inconcussae pacis supernorumque fructuum fons saluberrimas.

Neque nostra hac aetate minora fuere beneficia, quae Romani Pontifices carissimae huic genti contulere. Cum praesertim primum Europae omniumque fere Nationum bellum regiones illas pervastavit, itemque per insequentes annos, nihil iidem reliqui fecerunt, quod aliquid posset auxilii ac solacii Ruthenorum communitati impertire. Ac gravibus opitulante Deo superatis difficultatibus, quibus haec catholicorum communitas premebatur, eam cernere fuit suorum Episcoporum indefatigabili studio ceterique cleri adiutrici operae actuoso volentique animo respondere. At tamen alterum, pro dolor, accessit bellum, idque ut norunt omnes, Ruthenae hierarchiae eiusque fidei gregi multo quidem gravius multoque perniciosius. Sed antequam, Venerabiles Fratres, de praesentibus rerum asperitatibus atque angustiis breviter scribamus, quas haec Ecclesia summo cum suae ipsius vitae discrimine patitur, placet aliquid adiungere, ex quo satius illustriusque pateat quam magna, quam excelsa beneficia coniunctio illa, CCCL ante annos feliciter inita, Ruthenorum genti eorumque Ecclesiae pepererit.

II

Siquidem, postquam auspiciatissimae huius coagmentationis historiam summam presseque attigimus, eiusque laetas interdum, interdum tristissimas vicissitudines vidimus, haec Nobis occurrit quaestio: quidnam Ruthenorum genti eorumque Ecclesiae eiusmodi coniunctio profuit? quaenam emolumenta utilitatesque iisdem ex Apostolica hac Sede Romanisque Pontificibus obvenere? Cui quidem quaestioni dum Nos, uti par est, respondemus, rem videmur peropportunam perutilemque facere, cum praesertim Brestensis huius reconciliationis osores infitiatoresque acerrimi non desint.

Ac principio animadvertendum est nullo non tempore Decessores Nostros legitimis Ruthenorum ritibus tutandis adservandisque summopere studuisse. Etenim cum eorum Antistites, per Episcopos Vladimiriensem et Luceoriensem Romam hac de causa missos, a Romano Pontifice expeti vissent «ut Sanctitas Sua administrationem sacramentorum ritusque et caerimonias Orientalis Ecclesiae integre, inviolabiliter atque eo modo quo tempore unionis illis utebantur... conservare confirmareque, pro Se et Successoribus suis nihil in hac parte innovaturis inquam, dignaretur» [7], Clemens VIII eorum precibus benigne astmuens, nihil prorsus hac in re immutandum praescripsit.

Ac ne novi quidem Gregoriani calendarii usus — quod, liturgico retento orientalis ritus calendario, Ruthenis quoque usurpandum esse initio videbatur — postea iisdem impositus est; quandoquidem Iulianum calendarium ad nostra usque tempora apud eos vigere potest.

Praeterea idem Decessor Noster, litteris die XXIII mensis Februarii a. MDLXXXVI datis, concessit ut qui suffraganei Ruthenorum Episcopi rite nominati essent, eorum electio, quemadmodum in pacta reconciliatione propositum erat, ac secundum priscam Orientalis Ecclesiae disciplinam, a Metropolitana confirmaretur. Aliique Decessores Nostri indulgere ut litterarum ludos ac scholas in quibusvis Russiae partibus Metropolitanae condere, easque moderatoribus ac praeceptoribus sibi gratis libere committere liciteque possent; itemque decrevere ut Rutheni, ad spiritualium favorum largitionem quod attinet, inferiore, quam ceteri catholici, loco ne haberentur; atque adeo, sicut alii christifideles, omnium indulgentiarum munerum eos voluere participes esse ac fore, si modo necessariis praescriptis condicionibus ipsi quoque obtemperarent. Paulus vero V act eos omnes, qui litterarum disciplinarumque domicilia a Metropolitae constituta celebrarent, peculiare gratias illas pertinere voluit, quas alumni e sodalitatibus B. M. V. in sacris aedibus Societatis Iesu constitutis, Romani Pontifices dilargiti essent; eos autem, qui Spiritualibus Exercitiis apud S. Basilii monachos vacarent, Urbanus VIII iisdem donavit indulgentiarum beneficiis, quae clericis regularibus concessa erant Societatis Iesu.

Quibus ex rebus liquido patet nullo non tempore Decessores Nostros eadem prorsus paterna caritate Ruthenos prosecutos esse, ac ceteros latini ritus catholicos. Sed et eorum etiam hierarchiae iura ac privilegia defendere antiquissimum habuere. Nam, cum e Latinis non pauci Ruthenum ritum inferioris gradus dignitatisque esse asseverarent, cumque ex ipsis Latinis Episcopis nonnulli dicitarent Ruthenos sacrorum Antistites non integris frui Episcopalibus iuribus atque muneribus, sed sibi esse subiectos, haec Apostolica Sedes iniustas eiusmodi opiniones ac sententias reiciens, decretum edidit die

XXVIII mensis Septembris a. MDCXXXIII, in quo haec, quae sequuntur, statuit: «Referente Eminentissimo D. Cardinali Pamphilio diversa decreta Congregationis particularis Ruthenorum unitorum, SS. probavit decretum eiusdem Congregationis particularis, diei XIV Augusti proxime praeteriti, quo decernitur Episcopus Ruthenos unitos esse Episcopos, et ut tales nominari et haberi debere. Probavit eiusdem Congregationis decretum, quo decernitur Episcopus Ruthenos posse in suis Episcopatibus erigere scholas pro instruenda in litteris humanis et scientiis eorum iuventute, et Ruthenos ecclesiasticos gaudere privilegiis canonis, fori, immunitatis, libertatis, quibus gaudent sacerdotes et Ecclesiae Latinae» [8].

Indefessa autem ac sollicita Romanorum Pontificum cura de Ruthenis ritibus adservandis tutandisque ex diuturnae illius potissimum quaestionis decursu eruitur, quae ad eiusdem ritus mutationem pertinet. Etenim, quamvis peculiare propter rationes, ab eorum voluntate omnino alienas, per longissimum temporis spatium, districtum huius mutationis vetitum laicis imponere non potuerint, ex repetitis tamen non semel vetitum illud praescribendi tentaminibus, itemque ex adhortationibus, quas ad Episcopos sacerdotesque Latinos habuere, luculenter enitet quantopere haec res Decessoribus Nostris cordi fuerit. In decreto ipso, quo Ruthenorum cum Apostolica Sede coniunctio anno MDLXXXV feliciter statuta fuit, clara apertaque non ponitur interdictio ab Orientali ritu ad Latinum transeundi. Nihilominus quae iam tum Apostolicae Sedis mens fuerit, ex litteris manifestatur a Generali Praeposito Societatis Iesu anno MDCVIII datis, in quibus sodalibus scribit, in Polonia commorantibus, eos non posse, qui numquam Latino ritu fructi fuerint, hunc eundem ritum post initam reconciliationem suscipere, «cum praeceptum sit Ecclesiae et peculiariter in litteris unionis factae sub Clemente VIII statutum, ut unusquisque permaneat in ritu suae Ecclesiae» [9].

Sed cum frequentiores usque querelae haberentur de nobilibus Ruthenis iuvenibus latinum ritum adipiscentibus, Sacrum Consilium christiano nomini provehendo, per decretum die VII mensis Februarii a. MDCXXIV datum, praecepit «ne de cetero Ruthenis, unitis, sive laicis, sive ecclesiasticis, tam saecularibus, quam regularibus et praesertim monachis S. Basilii Magni ad latinum ritum quacumque de causa, etiam urgentissima, sine speciali Sedis Apostolicae licentia transire liceat» [10].

Verumtamen, cum ne hoc decretum ad effectum omnino deduceretur Sigismundus III, Poloniae Rex, intercessisset — qui quidem hoc vetitum ad ecclesiasticos solummodo viros pertinere volebat — Decessor Noster fel. rec. Urbanus VIII amplissimo huic catholicae unitatis fautori non annuere non potuit.

Quapropter, quod peculiaribus ex causis lege iniunctum non fuit, hoc Apostolica Sedes assequi praeceptis monitionibusque enisa est; idque non uno nomine comprobatur. Siquidem iam in decreti prooemio, die VII mensis Iulii a. MDCXXIV dati; quo haec latini ritus adeptio sacrorum tantummodo administris interdicebatur, statutum est Latinae Ecclesiae sacerdotes esse monendos, ne in sacris excipiendis confessionibus christifideles e laicorum ordine excitarent ad eandem assequendam adeptionem. Ac saepenumero id genus monita iterata sunt, quae Apostolici in Polonia Nuntii ex Summorum Pontificum mandato viribus omnibus contenderunt ut optatum haberent exitum. Quod autem ne posterioribus quidem temporibus Apostolicae Sedis mens ac sententia hac in remutata sit, ex litteris etiam patet a Decessore Nostro Benedicto XIV ad Episcopos Leopoliensem et Premisliensem anno MDCCLI datis, in quibus inter alia haec habentur: «Vestrae ad Nos delatae sunt litterae, scriptae XVII Iulii, in quibus merito conquerimini de transitu Ruthenorum a ritu Graeco ad ritum Latinum, ubi, bene nostis, Venerabiles Fratres, quod Nostri Praedecessores transitus hos abhorruerunt, et Nos ipsi abhorremus, utpote qui non destructionem, sed conservationem ritus Graeci summopere desideramus » [11]. Ac praeterea idem Pontifex pollicitus est se repagula omnia hac in causa remoturum esse, ac tandem sollemni decreto eiusmodi transitum esse prohibiturum. Cuius tamen votis ac pollicitationibus ut iam tunc optatus responderet exitus, adversae rerum temporumque condiciones non perniisere.

Sed tandem, postquam Romani Pontifices Clemens XIV et Pius VII decreverunt Rutheni ritus catholicos, qui in Russiarum regionibus degerent, ad Latinum ritum se convertere non posse, in conventionem illam, quae Concordia dicitur, inter Latinos Ruthenosque Episcopos anno MDCCCLXIII, auspice Sacro Consilio rei christianae provehendae inita, eiusmodi vetitum ad Ruthenos omnes pertinere statutum est.

Ex iis, quae adhuc, Venerabiles Fratres, ad historiae fidem capitulatim breviterque scribendo persecuti sumus, facile eruitur quantopere Apostolica haec Sedes integrae Rutheni ritus conservationi in vigila verit, sive ad universam communitatem, sive ad singulos quod attinet; nemo tamen mirabitur si eadem — praecipuis ritibus illis, qui ad rei essentiam pertineant, sartis semper tectisque manentibus — ob peculiaria rerum temporumque adiuncta, minores quasdam immutationes permiserit, vel ad tempus probaverit. Ita, verbi gratia, in liturgicis ritibus nullas fieri mutationes concessit, ex iis etiam quae sensim inductae essent, nisi paucas eas, quae in Zamoscena Synodo a Ruthenis ipsis Episcopis decretae fuissent.

Verumtamen, cum vaferrimi nonnulli schismatis fautores, specie quidem ut germanam sui ritus integritatem tuerentur, re vera autem ut facilius indocta plebs, a catholica fide descisceret, antiquos usus, iam partim obsoletos, iterum inducere privata auctoritate conarentur, Romani Pontifices, pro officii sui conscientia, callidis eorum tectisque artibus aperte denuntiatis, pravis hisce conatibus obstitere, et «inconsulta Sede Apostolica, in sacrae liturgiae ritibus nihil esse innovandum etiam nomine instaurandi caerimonias, quae liturgiis ab eadem Sede probatis magis conformes esse viderentur, nisi ex gravissimis causis et accedente Sedis Apostolicae auctoritate» decreverunt [12].

Ceterum tantum abest ut Apostolicae Sedi mens fuerit huius ritus integritati conservationique officere, ut potius Ruthenae Ecclesiae auctor fuerit ad antiquitus tradita in liturgicis rebus monumenta religiosissime colenda. Praeclara studiosae huius erga Ruthenum ritum benevolentiae significatio in nova habetur sacrorum librorum editione Romana, Pontificatu Nostro inchoata, atque ex parte iam feliciter peracta, qua Apostolica Sedes, Ruthenorum Antistitum votis libentissime concedens, liturgicos eorum ritus ad avitas venerandasque eorum memorias restituere enisa est.

Iam alterum, Venerabiles Fratres, menti Nostrae occurrit beneficium, quod Ruthenorum communitati ex hac cum Apostolica Sede copulatione ortum profecto est. Per eiusmodi nempe coagmentationem nobilissima haec gens Catholicae Ecclesiae conserta est, cuius proinde vitam vivit, cuius veritate collustratur, cuius gratiae fit particeps. Hinc supernae scatebrae rivuli proficiscuntur, qui ita omnia pervadunt ac permeant, ut pulcherrimi educi queant virtutum omnium flores, atque uberes gigni saluberrimique fructus.

Etenim, dum ante factum ad unitatem reditum ipsi dissidentes fratres conquesti sunt religionem sanctam in regionibus illis fuisse depopulatam, simoniae vitium in deligendis Episcopis ceterisque sacrorum administris usque quaque grassari, ecclesiastica esse bona dissipata, corruptos monachorum mores, coenobiorum disciplinam collapsam ac christifidelium etiam cum Antistitibus suis obedientiae vincula cotidie magis infirmata esse et in discrimen adducta; contra, post adeptam unitatem, aspirante iuvanteque Deo, res in melius pedetemptim commutatae sunt. Sed quanta animi firmitate ac constantia Episcopis opus fuit, primis praesertim temporibus ob omne genus perturbationes insectationesque agitativissimis, ut ecclesiasticam ubique restaurarent disciplinam! Quanta operae adsiduitate laborumque patientia iisdem utendum fuit, ut clerum optimis moribus conformati excitarent, ut creditos sibi greges rerum acerbitatibus vexatos consolarentur, ut eos denique, quorum anceps nutabat fides, sustentarent, omnique roborarent ope! Attamen contra omnem humanam spem effectum

feliciter est, ut non modo eiusmodi auspiciata unitas adversas omnes procellas eluctaretur victrix, sed ex triumphato certa: mine vividior etiam ac fortior emergeret. Ac non ense et verberibus, non pollicitationibus vel minis, sed eximio religiosae vitae exemplo ac quasi praeclara quadam divinae gratiae manifestatione, catholici nominis Rutheni Leopoliensem et Premisliensem dissidentes Eparchias ad unum tandem ingrediendum ovile perduxerunt.

Restituta demum tranquillitate ac pace, floridus Ruthenae Ecclesiae status, saeculo praesertim XVIII, extrinsecus etiam enituit. Cuius quidem rei testes sunt cum princeps Leopoliensis urbis templum, S. Georgio dicatum, tum sacrae aedes ac coenobia, quae Poczaioviae, Torocanii, Zyrovicii atque alibi excitata sunt, insignia quidem huius temporis monumenta.

Haec autem operae pretium esse videtur aliquid de Basilianis monachis summam attingere, qui, impensa studiosaque opera sua, tam praeclare, tam optime hac de re universa meriti sunt. Postquam eorum coenobia, auctore Velammo Rutskyj, ad meliorem sanctioremque formam redintegrata et in Congregationem redacta fuere, inibi sodales bene multi pietate, doctrina et apostolico studio ita in exemplum floruerunt, ut religiosae vitae duces ac magistri christiano populo evaderent. In litterarum ludis ac scholis, ab se apertis, iuvenibus, saepenumero ingenio praestantibus, non modo egregiam humanarum divinarumque disciplinarum institutionem impertierunt, sed solidam etiam virtutem suam ita cum illis communicarunt, ut ceteris iidem nullo modo cederent, qui in latinis scholis instituerentur. Quod profecto vel dissidentibus fratribus compertum manifestumque erat, quandoquidem non pauci ex eis, domo ac patria relicta, ad haec doctrinarum domicilia libentissime se contulerunt, ut tam suavium fructuum participes et ipsi fierent.

Nec minora beneficia recentioribus temporibus Ruthenorum communitas ex sua accepit cum Apostolica Sede coniunctione. Quod quidem omnibus facile patet, si modo Galicianae Ecclesiae statum considerant, prouti ante immanis huius belli ruinas vastationesque erat. In hac nempe provincia christifideles ad XXXVI fere centena milia erant, sacerdotes ad MMCCCLXXV, ac curiales aedes, seu paroeciae, ad MMCCXXXVI. Ac praeterea extra Galicianam provinciam, ex eademque orti, atque in variis orbis partibus — in America praesertim — plurimi catholici nominis Rutheni commorabantur, qui ad IV vel V centena milia censi queunt. Huic autem praestanti christifidelium numero, qui numquam forte per temporum decursum maior fuerat, praestans item in singulis Eparchiis respondebat virtutis, pietatis, christianaeque vitae studium. In eparchialibus seminariis alumni rite diligenterque instituti ad sacra praeparabantur ea pessenda

munia; ac christifideles, divinum cultum ad sui ritus normas summo cum amore venerationeque participantes, laetos edebant uberesque religionis fructus.

Dum felicem hunc Ruthenae Ecclesiae statum strictim pressequé attingendo memoramus, haud possumus silentio praeterire insignem illum Metropolitanam Andream Szeptycky, qui per novem fere lustra indefatigatos, navitate allaborans, non uno nomine, neque ad spirituale tantummodo emolumentum quod attinet, sibi credito gregi optime se probavit. Cuius per episcopalis muneris cursum Theologica Societas condita fuit, quae clerum ad impensius sacrae doctrinae studium profect unique instimularet; Ecclesiastica fuit Academia Leopoli excitata, in qua Rutheni iuvenes, ingenio praestantiores, philosophicis, theologicis, ceterisque altioribus disciplinis — ea quidem ratione, qua studiorum Universitates hisce in rebus uti solent— opportune vacare possent; scriptiones omne genus sive per libros, sive per ephemeridas et commentarios typis editos, magnum susceperunt incrementum, et apud exteris etiam gentes florere laude; ac praeterea sacrae fuerunt artes secundum avitas huius gentis memorias eiusque peculiare ingenium excultae; museum aliaque bonarum artium domicilia praeclaris antiquitatis monumentis fuere instructa; et instituta denique non pauca inita sunt ac provecta, quibus tenuiorum civium ordinum necessitatibus ac pauperum inopiae subveniretur.

Neque singularia ea promerita silere possumus, quae Deo devotae cum virorum, tum mulierum sodalitates hac in re, haud mediocri cum salutari emolumento, consecutae sunt. Ac primum quidem Basilianorum monachorum ac sanctimonialium coenobia commemorare libet, quae, quamvis Iosephi II Austriae Imperatoris tempore, civilem potestatem in res suas non sine iniuria nec sine detrimento invadentem tolérassent, postea tamen, anno nempe MDCCCLXXXII et insequentibus, reformatione illa, quam Dobromiliensem vocant, ad suum tandem fuere restituta decus; et cum umbratilis vitae amore supernoque afflatu, qui ex S. Conditoris normis exemplisque hauritur, incensum iungunt apostolatus studium. Ad quae vetera monasticae vitae coenobia novae accessere pari cum laude religiosae virorum mulierumque sodalitates: ut Studitarum Ordo, cuius monachi caelestium rerum contemplationi imprimis vacant, ac Sanctae paenitentiae operibus; ut Religiosa Rutheni ritus Congregatio a Ssmo Redemptore, cuius sodales summo cum fructu salutari tum in Galicia, tum in Canadensi regione laborant.; ut plurimae denique religiosarum mulierum instituta, quorum est puellarum institutionem provehere aegrotorumque curam suscipere, quaeque vel Ancillae a B. V. M. Immaculata, vel Myrophorae, vel Sorores a S. Iosepho, a S. Iosaphato, a Sacra Familia, a S. Vincentio a Paulo nuncupantur.

Placet praeterea hoc loco Pontificii illius Collegii mentionem facere, S. Iosaphato dicati, quod Decessor Noster fel. rec. Pius XI in Ianiculensi colle excitavit munificenterque instruxit. Postquam per saecula non pauca selecti iuvenes nonnulli in Pontificio Graecorum Collegio ad sacerdotalia suscipienda munera instituebantur, alius Decessor Noster, imm. mem. Leo XIII, anno MDCCCLXXXVII, proprium iis adolescentibus, qui ex Ruthenorum gente ad sacerdotium divino quodam instinctu vocarentur, Collegium Romae constituit. Sed cum succrescens alumnorum numero hoc aedificium impar iam evasisset, proximus Decessor Noster, pro peculiari sua erga Ruthenorum populum caritate, novam amplioremque sedem, ut diximus, aedificavit, in qua sacerdotii candidati, ad sacras doctrinas peculiariesque sui ritus disciplinas instituti ac conformati, in venerationem, observantiam, amorem erga Iesu Christi Vicarium et in Ruthenae Ecclesiae spem feliciter adolescerent.

Aliud, Venerabiles Fratres, nec minoris gravitatis emolumentum ornamentumque suscepit Ruthenorum communitas ex sua cum Apostolica Sede copulatione, cum melita confessorum martyrumque cohorte honestata est, qui ob catholicam fidem incolumem servandam et ob studiosam suam retinendam erga Romanos Pontifices fidelitatem, omne genus laborum aerumnarumque exantlare ac vel ipsam laeti oppetere mortem non dubitarunt, secundum illam Divini Redemptoris sententiam: «Beati eritis, cum vos oderint homines et cum separaverint vos et reprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis. Gaudete in illa die et exsultate; ecce enim merces vestra multa est in caelo» [13].

Quorum ex numero primus menti Nostrae occurrit sanctissimus ille Pontifex Iosaphatus Kuncevicius, cuius invictae fortitudinis laudes iam supra attigimus, quique a perditissimis catholici nominis osoribus conquisitus ad necem, sponte se carnificibus obtulit, ac se quasi victimam praebuit ut dissidentium fratrum reditus quam primum conciliaretur. Praecipuus ille quidem eo tempore fuit, sed non unus, catholicae fidei unitatisque martyr; nam eum non pauci ad eiusdem victoriae palmam secuti sunt cum ex sacro, tum ex laicorum ordine qui vel ferro necati, vel flagellis ad obitum usque atrociter contusi, vel in Danapros flumine aqua submersi, ex triumphata morte ad superos evolarunt.

Ac non multos post annos, medio nempe XVII saeculo, cum Cosaci, contra Polonorum rem publicam aperte arma cepissent, eorum, qui religiosam unitatem aversabantur, odium etiam atque etiam invaluit vehementiusque efferbuit; quandoquidem iisdem persuasum erat ex invecta eiusmodi unitate, veluti ex primo fonte, omnia quae incidissent, mala calamitatesque profecta esse; atque adeo eam omni ope omnique ratione profligare ac delere sibi proposuerant. Hinc

paene innumera orta sunt catholicae Ruthenorum Ecclesiae detrimenta: plures fuere sacrae aedes profanatae, expilatae, dirutae, earumque supellectiles ac fortunae eversae: sacrorum administri non pauci plurimique christifideles diris verberibus caesi, gravibus excruciatu tormentis, crudelissimaque sublato nece; ac vel ipsi Antistites suis bonis despoliati ex suaque deturbati honoris sede, fugam arripere coacti sunt.

Attamen iidem, hac etiam saeviente tempestate, animo non cecidere, neque sibi creditum gregem, quantum in facultate fuit, incustoditum atque indefensum reliquere; quin immo, in mediis ipsis rerum angustiis, universam Russiarum Ecclesiam una cum Alexio Imperatore ad unitatem ovilis perducere precando, contendendo, allaborandoque enisi sunt.

Paucis praeterea ante annis, quam Poloniae res publica discerperetur, nova, nec minus acerba, catholici nominis insectatio inita est. Quo tempore nempe Russorum Imperatricis milites in Poloniam invaserant, plurimae Rutheni ritus sacrae aedes catholicis vi et armis ablatae sunt; ac sacerdotes, qui suam eiurare fidem recusassent, compediti, conculcati, plagis confecti et in carcerem detrusi, fame, siti, frigore atrociter vexati sunt.

Quibus quidem haud illi in constantia animique fortitudine eessere sacrorum administri, qui circa annum MDCCCXXXIX suorum bonorum ipsiusque libertatis iacturam potius fecerunt, quam suae religionis officia desererent. Horum in numero peculiari modo sacerdotem illum memorare libet Iosephum Ancevsjy, qui per annos XXXII in coenobio Suzdaliensi dura in custodia detentus, anno MDCCCLXXVII eximiae suae virtutis praemium morte pientissima assecutus est. Itemque sacerdotes CLX, qui, cum catholicam fidem aperte profiterentur, a suis in miseria relictis familiis distracti et in interiores Russiarum regiones translati inque coenobia inclusi, fame aliisque vexationibus a proposito suo sanctissimo abigi non potuerunt.

Nec minore animi fortitudine praestitere non pauci e Chelmensi Eparchia, qui ex sacro, ex laicorumque ordine, catholicae fidei insectatoribus virtute invicta obstiterunt. Ita, exempli gratia, Pratulinsis vici coloni, cum milites ad sacram aedem occupandam schismaticisque tradendam accederent, non vi vim reverberarunt, sed inermibus suis confertis corporibus, vivum veluti murum aggredientibus obiecerunt; atque adeo alii vulnerati sunt dirisque saevitiis affecti, alii per annos plurimos in carcere detenti, vel in gelida Siberiae loca, deportati, alii denique telis confossi suum fudere sanguinem pro Christo. Ex quibus qui catholicam fidem sua morte obsignarunt, eorum causa in sua Eparchia iam instituta est; qua ex re spes affulget fore ut aliquando liceat eos in Beatorum

Caelitum ordinem adsciscere. Haec autem iniqua facinora, proh dolor, non uno in loco, sed pluribus in urbibus, in oppidis, in pagis perpetrata fuere; ac postquam sacra omnia catholicorum templa schismatis assectatoribus permissa sunt, postquam omnes sacri ordinis administri, e suis sedibus deieci, demandatum sibi gregem incustoditum relinquere coacti sunt, tum christifideles in dissidentis Ecclesiae album, nulla eorum vokmv tatis ratione habita, adscripti sunt. Qui tamen, quamvis suis orbatu pastoribus, suaeque religionis muneribus et auxiliis expertes essent, suam tamen fidem mordicus retinere contenderunt; atque adeo, cum postea Societatis Iesu sodales, clam ac permutata veste, non sine gravi vitae discrimine eos idcirco adivissent, ut divina praecepta, hortamenta, solacia iisdem impartirent, summa eos cum laetitia ac pietate exceperunt.

Cum vero anno MDCCCV fuisset cuiusvis profitendae religionis libertas aliquatenus concessa, tum in Ruthenorum regionibus mirum quoddam laetumque spectaculum cernere fuit: catholici paene innumeri ex suis latebris in solem et pulverem! processere, ac conferto agmine, elato crucis vexillo, sacrisque imaginibus propalam ad venerationem propositis, cum proprii orientalis ritus sacerdotes non haberentur, ad latini ritus templa — quorum aditus antea eis erat paenis gravissimis interdictus — gratas Deo concinentes laudes se contulerunt, ibique a legitimis Ecclesiae administris effiagitarunt ut, patefactis ianuis, eos eorumque fidei professionem reciperent, itemque eorum nomina in catholicorum album relata recenserentur. Atque ita factum est, ut brevi tempore ad duo centena milia christifideles rite in Ecclesiam reciperentur.

Attamen, neque recentioribus hisce annis causa defuit, cur Episcopi, sacerdotes fidelesque greges eorum animi fortitudinem atque constantiam demonstrarent in catholica retinenda fide, tuenda Ecclesia, eiusque sacra defendenda libertate. Quorum ex numero placet heic peculiari honoris titulo recolere Metropolitanam Andream Szeptycky, qui, primo saeviente Europae bello, cum Galicia fuisset a Russorum exercitibus occupata, e sua sede detrusus et in coenobium deportatus, ibi certo saltem tempore in custodiae loco detentus est; ibique nihil magis optabat, quam ut impensissimam suam erga Apostolicam Sedem venerationem testaretur, ac pro suo grege, cuius in salutem iam diu suas vires suasque curas impenderat, martyrium etiam, si opus esset, divina suffultus gratia, libenter faceret.

III

Iam vidimus, Venerabiles Fratres, ex rerum gestis ad historiae fidem breviter per has Litteras relatis, quot quanta emolumenta ac bona Ruthenae genti obvenerint ex sua cum catholica Ecclesia coniunctione. Nec mirum sane: nam, si in Christo

« complacuit omnem plenitudinem inhabitare » [14], hac eadem plenitudine is profecto frui nequit, qui ab Ecclesia, « quae est corpus ipsius » [15] seiunctus sit, quia, ut Decessor Noster ven. mem. Pelagius II asseverat: « quicumque in pace et unitate Ecclesiae non fuerit, Deum habere non poterit » [16]. Ac vidimus etiam dilectum hunc Ruthenorum populum multas debuisse, ut suam pro viribus defenderet catholicam unitatem, rerum angustias, iacturas vexationesque tolerare, e quibus tamen providentissimus Deus, non semel restituta pace, eum feliciter liberavit.

In praesens autem, summo cum paterni animi angore cernimus novam, acerrimamque huic Ecclesiae impendere procellam. Nuntii, qui ad aures Nostras perferuntur, etsi pauci, satis tamen habent cur sollicitudine Nos afficiant, anxitudine repleant. Anniversarius volvitur dies, quo, CCCL abhinc annis antiquissima haec christianorum communitas supremo Pastori suo Beatique Petri Successori laetis auspiciis coagmentata est; at hic idem dies factus est Nobis « dies tribulationis et angustiae, dies calamitatis et miseriae, dies tenebrarum et caliginis. dies nebulae et turbinis » [17].

Magno enim cum maerore accepimus illis in regionibus, quae nuper Russiarum ditioni attributae sunt, carissimos Nobis e Ruthenorum gente fratres ac filios propter suam erga Sedem Apostolicam fidelitatem gravibus anici angustiis; neque deesse qui omni ope allaborant, ut eos ab Ecclesiae Matris gremio abstrahant, et ad dissidentium ineundam societatem invitos ac contra sanctissimi officii conscientiam adducant. Ita Rutheni ritus clerus, ut affertur, in litteris ad rei publicae moderatores datis, conquestus est quod sua Ecclesia in Ucraina occidentali, ut hodie vocatur, in difficillimis rerum condicionibus posita sit, propterea quod omnes Episcopi atque ex suis sacerdotibus multi comprehensi sint, unaque simul prohibitum sit ne quis eiusdem Ruthenae Ecclesiae regimen suscipiat.

Haud sane ignoramus, Venerabiles Fratres, eiusmodi asperitates acerbitatesque politicis ex causis, specie quidem, probari. Quae tamen agendi ratio non nova est, neque hodie primum usurpata: pluries enim per saeculorum decursum Ecclesiae inimici, cum palam confiteri non essent ausi catholicam se religionem hostiliter habere eamque aperte divexare, callide vaferrimeque catholicos idcirco insinularunt, quasi contra rem publicam aliquid molirentur; eodem quippe modo, quo olim Iudaei Divinum ipsum Redemptorem coram Praeside Romano criminati sunt dicentes: « Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari » [18]. Sed res ipsae atque eventus facile declarant in suaque luce ponunt quaenam fuerit ac sit harum saevitiarum causa. Quis enim ignorat Alexium Patriarcham, nuper a dissidentibus Russiarum

Episcopis delectum, in litteris Ruthenae Ecclesiae datis — quae non parum ad eiusmodi insectationem ineundam contulere — defectionem ab Ecclesia catholica aperte efferre ac praedicare? Hae autem acerbitates eo vel acrius Nos feriunt, Venerabiles Fratres, quod universae fere terrarum orbis Nationes cum per legatos suos in unum convenissent, dum immane adhuc saeviebat bellum, hoc in sollemni coetu inter alia edixere adversus religionem numquam fore insectationem suscipiendam. Quod quidem spem Nobis iniecerat pacem debitamque libertatem catholicae quoque Ecclesiae ubique concessum iri, eo vel magis quod eadem perpetuo docuit ac docet civili auctoritati, legitime constitutae, quae in suae dicionis ordine ac terminis praecipiat, semper esse ex officii conscientia, obtemperandum. At eventus, proh dolor, quos supra scribendo attigimus, spem ac fiduciam hanc Nostram tam graviter, tam amare — ad Ruthenorum regiones quod attinet — infirmarunt ac paene praeterciderunt.

Hisce igitur gravissimis calamitatibus cum humanae opes impares videantur, nihil aliud superest, Venerabiles Fratres, nisi ut misericordissimum Deum, qui «faciet... iudicium inopia et vindictam pauperum» [19], enixe imploremus, ut velit ipse benignus asperrimam eiusmodi tempestatem sedare eique tandem finem imponere. Sed vos ac creditum vobis gregem etiam atque etiam adhortamur, ut una Nobiscum, supplicibus adhibitis precibus piisque paenitentiae operibus, ab eo contendatis, cuius superna luce hominum mentes collustratur supernoque nutu eorum nectuntur voluntates, ut pareat populo suo et ne det hereditatem suam in opprobrium [20], utque quam primum Ruthenorum Ecclesia ex hoc detrimentoso discrimine libera emergat.

At peculiari modo hisce in afflictis trepidisque rebus paternus animus Noster ad eos convertitur, qui iisdem tam acriter, tam acerbe premuntur. Ad vos imprimis, Venerabiles Fratres, Ruthenae gentis Episcopi, qui, quamvis magnis asperitatibus excruciatii sitis, magis tamen ob vestrorum gregum salutem, quam ob iniurias ac mala vobis illata, gravati ac solliciti estis, secundum illud: «Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis» [21]. Etsi praesentia obscura sunt, ac futura incerta et anxitudinum plena, ne tamen deficiatis animo, sed «spectaculum facti... mundo et angelis et hominibus» [22] ita eniteatis, ut patientiam virtutemque vestram christifideles omnes in exemplum intueantur. Hostilem eiusmodi insectationem fortiter constanterque ferentes ac divina in Ecclesiam caritate flagrantem, facti estis «Christi bonus odor... Deo in iis, qui salvi fiunt, et in iis, qui pereunt» [23]. Quodsi, cum in vinculis sitis a vestrisque filiis seiuncti, sanctae religionis praecepta iisdem impertiendi facultas vobis non datur, ipsa tamen vincula vestra plenius altiusque Christum nuntiant ac praedicant.

Vos dein paterne alloquimur, dilecti filii, qui sacerdotio insigniti, Christi, «qui passus est pro nobis» [24] propius vestigia sequi, atque adeo prae ceteris certaminis impetum ferre ac sustinere debetis. Dum calamitates vestrae tam vehementer Nos afficiunt, laetamur tamen quod Nobis licet, Divini Redemptoris verba mutantibus, ita plerosque ex vobis affari: «Novi opera tua et fidem et caritatem tuam et ministerium et patientiam et opera tua novissima plura prioribus» [25]. Pergite, hortamur, luctuosis hisce temporibus firmi constantesque perstare in fide vestra; pergite sustinere debiles, vacillantesque fulcire.

Monete, quatenus opus est, commissos vobis christifideles haudquaquam licere, ne extrinsecus quidem vel ore tenus, Christum suamque Ecclesiam negare vel deserere; ac callidas eorum artes detegite, qui hominibus terrena commoda auctioremque in praesenti vita felicitatem pollicentur, dum eorum animos perdunt. Exhibete vosmet ipsos «sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis... in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiae a dextris et a sinistris» [26].

Vos denique alloquimur Ruthenae Ecclesiae catholicos universos, quorum dolores rerumque angustias paterno participamus animo. Haud ignoramus gravissimas fidei vestrae parari insidias. Quin immo timendum esse videtur, ne forte proximis temporibus aerumnae vel maiores iis superveniant, qui sacrosanctum religionis officium prodere non consentiant. Quapropter iam nunc, dilectissimi filii, vos enixe in Domino adhortamur, ut nullis comminationibus nullisque detrimentis perterriti, ac ne exsilii quidem periculo ipsiusque vitae discrimine permoti, fidem vestram vestramque erga Ecclesiam Matrem fidelitatem eiuretis numquam. Etenim, ut probe nostis, de thesauro agitur in agro abscondito, quem qui invenerit homo, «abscondit, et prae gaudio illius vadit et vendit universa, quae habet, et emit agrum illum» [27]. Ac recordemini quid Divinus ipse Redemptor in Evangelio dixerit: «Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus; et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam; et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam» [28]. Cui quidem divinae sententiae illud adicere placet Apostoli gentium: «Fidelis sermo: nam si commortui sumus, et convivemus; si sustinebimus, et conregnabimus; si negaverimus, et ille negabit nos; si non credimus, ille fidelis permanet, negare se ipsum non potest» [29].

Paternam hanc adhortationem Nostram, dilecti filii, nullo Nos aptiore modo confirmare ac concludere posse putamus, nisi hisce eiusdem Apostoli gentium

admonitionibus: «Vigilate, state in fide, viriliter agite, et confortamini» [30]. «Obedite praepositis vestris» [31] Episcopis et sacerdotibus cum ad salutem vestram ac secundum Ecclesiae praescripta vobis praecipiant; iis omnibus, qui fidei vestrae quovis modo insidiantur, strenui resistite, «solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae» [32]. Atque in mediis maeroribus angoribusque omne genus, mementote «quod non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in vobis» [33]. «Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, et custodiet a malo» [34].

Futurum autem omnino confisi, ut hortationibus hisce Nostris, divina adspirante iuvanteque gratia, fortes volentesque respondeatis, meliora vobis ac tranquïlliora tempora a misericordiarum Patre Deoque totius consolationis [35] ominamur, supplicesque precamur. Caelestium interea munerum auspicem, Nostraeque benevolentiae testem, cum vobis singulis, Venerabiles Fratres, vestrisque gregibus, tum peculiarissimo modo Ruthenae Ecclesiae Episcopis, sacerdotibus universisque christifidelibus, Apostolicam Benedictionem effuso animo impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XXIII mensis Decembris, anno MDCCCXXXV, Pontificatus Nostri septimo.

PIUS PP. XII

*A.A.S. vol. XXXVIII (1946), n. 2, pp. 33-63

[1] LEO XIII, Epist. Apost. *Praeclara gratulationis*, d. d. 20 Iun. 1894, *Acta Leonis XIII*, t. XIV, p. 201.

[2] LEO XIII, loc. cit.

[3] BARONIUS, *Annales*, t. VII, Romae 1596, Appendix, p. 681.

[4] A. THEINER, *Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae*, t. III, p. 240 ss.

[5] A. THEIXER, loc. cit., p. 251.

[6] MATTH., XIII, 25.

[7] Cf. A. THEINER, loc. cit., p. 237.

[8] *Acta et decr. SS. Conciliorum rec*, col. 600, nota 2.

[9] Loc. cit., col. 602.

[10] Loc. cit., col. 603.

[11] Loc. cit., col. 606.

[12] Cf. Pius IX, Litt. *Omnem sollicitudinem*, d. d. XIII Maii a. MDCCCLXXIV, citans Gregorium XVI *Inter gravissimus*, PII IX *Acta*, VI, 317.

[13] Luc, VI, 22, 23.

[14] *Col*, I, 19.

[15] *Eph.*, I, 23.

[16] Epist, ad Episcopos Istriae, *Acta Conc. Oecum.*, IV, II, 107.

[17] SOPH., I, 15.

[18] Luc., XXIII, 2.

[19] Ps. C XXXIX, 13. 22 I Cor., IV, 9.

[20] Cf. IOEL., II, 17.

[21] Io., X, 11.

[22] I *Cor.*, IV, 9.

[23] Petr. II, 21.

[24] Cf. I *Cor.* IV, 1.

[25] *Apoc.* II, 19.

[26] *II Cor.*, VI, 4 ss.

[27] *MATTH.*, XIII, 44.

[28] *MATTH.*, X, 37 ss.

[29] *II Tim.*, II, 11 ss.

[30] *I Cor.*, XVI, 13.

[31] *Hebr.*, XIII, 17.

[32] *Ephes.*, IV, 3-4.

[33] *Rom.*, VIII, 18.

[34] *II Thess.*, III, 3.

[35] Cf. *II Cor.*, I, 3.

PIUS XII.

ORIENTALES OMNES

BRNO 1946

**OKRUŽNÍ LIST
NAŠEHO SVATÉHO OTCE
Z BOŽÍ PROZRETELNOSTI
PAPEŽE PIA XII.,**

**Ctihodným bratřím patriarchům, primasům, arcibiskupům,
biskupům a jiným místním ordinářům žijícím v míru a spo-
lečenství s apoštolským stolcem.**

*U příležitosti třistapadesátého výročí od doby, kdy ukra-
jinská Církev se šťastně přidružila k apoštolskému stolci.*

PAPEŽ PIUS XII.

Ctihodným bratřím patriarchům, primasům, arcibiskupům,
biskupům a jiným místním ordinářům žijícím v míru a spo-
lečenství s apoštolským stolcem.

CTIHODNÍ BRATŘÍ, přijměte pozdrav a apoštolské požehnání.

Všechny východní Církve — jak učí historie — římsí biskupové provázeli vždy nejláskyplnější náklonností a tak těžce nesouce jejich odchod ze stáje jednoho ovčince a to, nikoliv z nějakého důvodu lidského, nýbrž z božské lásky a ze snahy o spásu všech (Leo XIII. Epist. Apost. Praeclara gratulationis, d. d. 20. Jun. 1894, Acta Leonis XIII t. XIV, p. 201) je znovu a znovu vybízeli, aby se co nejrychleji navrátili k oné jednotě, již přenešťastně opustili. Jim zajisté je velmi dobře známo, že z takového spojení šťastně obnoveného jak celému křesťanstvu, tak zvláštním způsobem právě východanům vzejde velmi mnoho výhod; ježto právě z plné a dokonalé jednoty všech křesťanů mystické tělo Kristovo a jeho jednotlivé údy dosáhnou velikého vzrůstu.

K tomuto dlužno poznamenati, že se východané nemusí nikterak báti, že obnovením jednoty víry a vlády budou nuceni opustiti své pravoplatné náboženské obřady a obyčeje: vždyť to naši předchůdci nejednou jasně a zřejmě prohlásili: „A není důvodu k pochybnostem, že bychom proto buď my, nebo naši nástupcové chtěli cokoliv ubírat z vašeho práva, z patriarchálních privilegií a z obřadních zvyklostí kterékoliv Církve.“ (Leo XIII., loc. cit.)

Ačkoliv tedy ještě nenadešel onen šťastný den, kdy by nám bylo možno všechny národy východu navrátilví se do jednoho ovčince obejmouti na otcovské hrudi, přece s radostí vidíme nemálo synů z těchto krajin, kteří uznavše stolec sv. Petra za tvrz katolické jednoty s největší stálostí vytrvali, chrání a posilují tuto jednotu.

A mezi nimi ze zvláštního důvodu zasluhuje zmínky Církev ukrajinská, nejen že vyniká počtem svých členů a úsilím zachovat si víru, nýbrž i proto, že je tomu již třistapadesát let od té doby, kdy se tato Církev šťastně navrátila ke společenství s apoštolským

stolcem. A je-li slušno, aby tuto šťastnou událost s vděčným srdcem slavili především ti, jichž se týká, přesto pokládáme za vhodné připomenout ji také všem katolíkům, aby jednak vzdali za toto převzácné dobrodiní Bohu nesmrtelný dík, jednak aby též spolu s námi ho pokorně prosili, aby ráčil dobrotivě ulehčiti a zmírniti nynější soužení a úzkosti tohoto vroucně milovaného národa a jeho sv. náboženství chrániti, stálost řídití a víru neporušenou zachovati.

I.

Domníváme se pak, ctihodní bratří, že nebude bez užitku, načrtneme-li v tomto listu podle historie stručně a krátce události, o něž se jedná. A hned na počátku dlužno poznamenati: dříve ještě než v letech 1595 a 1596 bylo s radostí v Římě uzavřeno a v hlavním městě Brestu potvrzeno sjednocení Ukrajinců s Apoštolským stolcem, nejednou tito národové vzhledli k římské Církvi jako k jedné matce celé křesťanské společnosti a jsouce si vědomi své povinnosti vzdali jí povinnou poslušnost a úctu. Tak na př. sv. Vladimír — onen vynikající kníže, kterého téměř nespočetní národové ruské země ctí jako původce a příznivce svého pokřesťanění — ačkoliv liturgické obřady a posvátné úkony převzal od Církve východní, nejenom vytrval, pamětliv své povinnosti, v jednotě katolické Církve, nýbrž staral se též snažně, aby mezi apoštolskou stolicí a jeho národem trvaly vzájemné přátelské vztahy. A mnozí z jeho potomků již v době, kdy se cařihradská Církev neblahým rozkošem odpojila, přijímali s náležitými poctami vyslance římských papežů a pouty bratrského společenství zůstali spjati s ostatním katolickým světem.

Proto ruský metropolita Isidor Kijevský nejednal nikterak proti smyslu nejstarších zachovalých památek ukrajinské Církve, když r. 1439 na všeobecném koncilu ve Florencii podepsal dekret, jímž byla řecká Církev slavnostně připojena k latinské. Nicméně vrátiv se z koncilu, i když byl s velikou radostí přijat v Kijevě, svém residenčním sídle, přece brzy nato, byv v Moskvě uvržen do žaláře byl nucen prchnouti a opustiti své území.

Avšak vzpomínka na toto šťastné spojení Ukrajinců s Apoštolským stolcem ani během doby docela nezapadla, ačkoliv se pro tehdejší velmi smutné poměry vyskytla nejedna příčina, která ji mohla úplně vyhladiti. Tak víme, že r. 1458 cařihradský patriarcha Řehoř

tropolitu Ukrajinců, kteří tehdy podléhali litevskému velkoknižeti; a víme také, že ten či onen z nástupců tohoto metropolity se pokusil obnoviti pouto této jednoty s římskou Církví, i když nepříznivé okolnosti nedovoľovaly, aby oznámení této jednoty se stalo slavnostním prohlášením.

Avšak na sklonku 16. stol. den ze dne bylo víc a víc zřejmo, že žádoucí obnovy a reformy ukrajinské Církve, stížená těžkými škodami nelze se nadíti leč od obnoveného spojení s apoštolskou stolicí. I sami dějepisci — rozkolníci — popisují velice neutěšený stav této Církve a otevřeně jej přiznávají. Ano i ukrajínští šlechtici r. 1585 ve Varšavě shromáždění, když ostrými a prudkými slovy přednášeli své stížnosti metropolitovi, tvrdili, že jejich Církev je stíhána takovými pohromami, nad něž větších nikdy nebylo a v budoucnosti snad ani nemůže být.

A titíž neváhali samého metropolitu, biskupy a představené klášterů pohnati před soud a vytýkati jim těžká obvinění; když za takových okolností z řad laiků povstávali lidé proti hierarchii, zdálo se, že se nemálo pouta církevní kázně uvolňují.

Nedivme se tedy, že nakonec sami duchovní představení bez výsledku vyzkouševše různé pomocné prostředky jedinou záchranu ukrajinské Církve shledali ve sjednání návratu ke katolické jednotě. Tehdy kníže Konstantin Ostrožský, nad něhož nebylo mezi Ukrajinci nikoho mocnějšího, přál uskutečnění takového návratu, jestliže se ovšem celá východní Církev připojí k západní; než později, když viděl, že záměr toho druhu nebude pojat tak, jak bylo jeho přáním, velmi ostře se postavil proti obnovení tohoto spojení. Nicméně 2. XII. 1594 metropolita a šest biskupů po vzájemné poradě vydali společné prohlášení, v němž se vyjádřili, že jsou ochotni k svornému uskutečnění toužené jednoty. Na tuto zajisté myšlenku, tak napsali, jsme připadli, „pozorujice s nesmírnou svou holestí, jak veliké překážky spasení mají lidé bez této jednoty Církví Božích, v níž počínajíc od Krista Spasitele našeho a jeho svatých apoštolů věrně stáli naši předchůdcové, kteří uznávali jednoho nejvyššího pastýře a prvního představeného v Církví Boží zde na zemi, jak o tom máme sněmy a zřejmé kánony, a nikoho

jiného kromě svatého Otce římského, a jej ve všem poslouchali. Pokud tato jednota plně setrvávala, vždy byl v Církvi Boží pořádek a úcta k Bohu vzrůstala.“ (Baronius, *Annales*, t. VII, Romae 1596, Appendix, p. 681.)

Dříve však než tento chvalitebný záměr mohli uskutečnit, bylo třeba chopiti se dlouho trvajících a velice nesnadných vyjednávání. Konečně 22. VI. 1595 jménem ukrajinských nejvyšších duchovních představených bylo vydáno nové prohlášení téhož druhu a na sklonku října pokročila věc tak daleko, že Cyril Terletskej, biskup lucký a exarcha cařihradského patriarchy, stejně i Hypatius Potiej, biskup vladimírský, mohli se vydati jako zplnomocněnci všech ostatních biskupů na cestu do Říma. Při této návštěvě přinesli prohlášení s podmínkami, za nichž byli všichni nejvyšší duchovní představení Ukrajinců hotovi ochotně přijmouti jednotu. Předchůdce náš, blahé paměti Kliment VIII. přijav vyslance s velkou blahovůlí, listinu, kterou přinesli, svěřil sboru kardinálů k pečlivému prozkoumání a uvážení. Záhy započaté projednávání celé záležitosti mělo konečně šťastný a toužený výsledek: neboť dne 23. prosince 1595 totiž vyslanci, když byli uvedeni k nejvyššímu veleknězi a když mu ve slavnostním shromáždění podali prohlášení všech biskupů, složili jménem svým a jejich slavné vyznání katolické víry a slíbili povinnou poslušnost a poddanost.

Téhož dne náš předchůdce Kliment VIII. s radostí a díkem sdělil celému světu zprávu o tomto radostném výsledku apoštolskou konstitucí „*Magnus Dominus et laudabilis nimis*“ (A. Theiner, *Vetera monumenta Poloniae et Luthuaniae*, t. III, p. 240 ss.). S jak velikou však radostí a laskavostí objala římská Církev národ ukrajinský, přijatý do jednoho ovčince, je zřejmo z apoštolského listu *Benedictus sit Pastor* ze dne 7. února 1596, jímž nejvyšší velekněz zpravil metropolitu a ostatní ukrajinské biskupy o šťastném sloučení a spojení celé jejich Církve s apoštolskou stolicí. Když totiž římský velekněz v tomto listě krátce vysvětlil, co se v této záležitosti v Římě vykonalo a dojednalo, vděčným srdcem vyzvedl dílo z milosrdenství Božího konečně na se vzaté a prohlásil, že náboženské obyčeje a právoplatné obřady ukrajinské Církve mohou býti bez porušení zachovávány. „Vaše obřady a náboženské úkony,

jež nikterak nepřekážejí neporušenosti katolické víry a vzájemnému našemu spojení, v téže míře a tímž způsobem, jak to bylo dovoleno koncilem florentinským, i my jsme Vám dovolili podržet.“ (A. Theiner, loc. cit. p. 251.) Dále pak praví, že požádal vznešeného krále polského, aby nejen svou záštitou ráčil chrániti biskupy a jejich zájmy, nýbrž aby je též ozdobil nejvyššími hodnostmi a aby je přijal do senátu království, jak to bylo jejich přáním. A konečně v bratrském duchu vybízí ony nejvyšší duchovní představené, aby se v co nejhojnějším počtu z celé provincie sešli na generální sněm a tam aby dosažené spojení Ukrajinců s katolickou Církví schválili a potvrdili.

Tento sněm, jehož se zúčastnili nejen všichni ukrajinští biskupové a mnoho jiných církevních osobností společně s královskými vyslanci, ale i nejvyšší latinští představení diecése Lvovské, Lucké a Chelmské, kteří představovali osobu římského velekněze, byl konán v městě Brestu; a ačkoliv biskup Lvovský a přemýšlský nešťastně odstoupili od daného souhlasu, přece 8. října 1596 bylo uzavření jednoty s katolickou Církví šťastně potvrzeno a vyhlášeno; zajisté od tohoto smíření a spojení, které tak velice odpovídalo potřebám ukrajinského národa, právem bylo možno očekávat, že vydá bohaté plody, budou-li všichni zajedno.

Avšak přišel „člověk nepřítel“ a „nasil koukole mezi pšenici“ (Mat. XIII, 25); buďto totiž pro chtivost některých knížat nebo pro nepřátelství vzniklá v politickém životě nebo konečně pro předchozí nedbalé poučení a přípravu kleru v této věci následovaly velmi ostré spory a dlouho trvající bouře, v nichž se zdálo, že jest třeba se obávati, aby toto dílo, kdysi velice slibně započaté, bídným způsobem nebylo potlačeno.

Že se to hned v počátku nezdařilo pro pomluvy a řevnivosti, o něž se snažili nejen rozkolníci, nýbrž i někteří katolíci, to třeba přičítati hlavně metropolitům Hypatiu Potiejovi a Josefu Veljaminovi Ruskému, kteří s neúnavnou horlivostí se snažili toto dílo chránit a podporovat; dosáhli obzvláště toho, že kněží a členové klášterů byli vzděláváni v posvátných vědách a dobrých mravech a že všichni věřící byli poučováni o správných předpisech pravé víry.

Avšak po nemnoha letech bylo toto dílo smíření posvěceno mučednickou krví; neboť 12. listopadu 1623 Josafat Kuncevič, arcibiskup polocký a vitebský, velice proslavený svatostí života a apoštolskou horlivostí a nezdolný ochránce katolické jednoty, když jej rozkolníci plni nejprudšího záští dopadli, aby jej zabili, byl šípy proboden a strašnou sekerou dobit. Avšak svatá krev tohoto mučedníka se stala jistým způsobem semenem křesťanů, neboť sami vrahové, všichni až na jednoho, želice svého činu dříve než byli potrestáni trestem smrti odpřisáhnuvše rozkol, svůj zločin odsoudili. Že se podobně Meletius Smotrytskyj, velmi vášnivý spoluuchazeč Josafatův o stolec polocký, r. 1627 vrátil ke katolické víře, a který, ačkoliv po nějakou dobu kolísal na obě strany, brzy však domluvený návrat Ukrajinců do lůna katolické Církve velice rozhodně až do své smrti chránil, to také jak se zdá je nutno přičítati ochraně tohoto svatého mučedníka.

Avšak obtíže všeho druhu, jež se stavěly v cestu tomuto šťastně započatému smíru, se rok od roku množily. Nejzávažnější však bylo to, že polští králové, kteří, jak se zdálo, na počátku svou záštitou věc podporovali, později pod tlakem vnějších nepřátel a nucení roztržkami domácích stran odpůrcům katolické jednoty, kterých nechybělo, ustupovali víc a více. Proto v krátké době dospěla tato svatá věc tak daleko, jak vyznali sami ukrajinští biskupové, že už nebyla chráněna záštitou nikoho jiného, leč římských velekněží, kteří poslavše jim velmi milé listy a poskytnuvše jim podle možnosti pomoc, a to obzvláště prostřednictvím apoštolského nuncia v Polsku, chránili ukrajinskou Církev silnou a otcovskou hrudí.

Čím smutnější však časy přicházely, tím zajisté více se stkvěla pracovitost nejvyšších ukrajinských duchovních představených: vyučili totiž prostý lid křesťanským naukám, přivedli nedostatečně vzdělané kněze na vyšší stupeň posvátné vědy a konečně mnichy, pokud jejich mravy byly uvolněné a pokleslé, snažili se naplniti novou touhou po kázni a nadšením pro svatý život. Ani neklesli na duchu, když r. 1632 byly církevní statky z větší části přiděleny hierarchii rozkolných bratří, nedávno před tím zřízené, a když ve smlouvách uzavřených mezi Kozáky a polským králem bylo roz-

ná býti zničeno; ano, vytrvali ve stálém a houževnatém hájení svě-
řených sobě stádců.

Avšak Bůh, který nedopouští, aby jeho lid byl utýrán přílišnými ranami, dal konečně r. 1667 mírem uzavřeným v Andrušově po tolika trampotách a pohromách zazářiti klidnějším dobám nad ukrajinskou Církví; za tohoto klidu vzkvétalo zajisté svaté nábo-
ženství den ode dne. Vždyt křesťanské mravy a křesťanská víra
kvetly tak příkladně, že se jednalo den ze dne se souhlasem všech
o návrat do katolického ovčince také v oněch dvou eparchiích, které
se r. 1596 od jednoty oddělily a v tomto odloučení k svému neštěstí
setrvaly. Tak se šťastně stalo, že se roku 1691 k apoštolskému stolci
připojila eparchie přemyšlská, lvovská pak r. 1700; a tak skoro
celý ukrajinský národ, který tehdy sídlil na území Polska, požíval
konečně katolické jednoty. Když se tedy k velikému prospěchu
křesťanské věci poměry denně zlepšovaly, sešli se r. 1720 metro-
polita a ostatní biskupové ukrajinské Církve na sněm do Zamošči,
aby se ve vzájemné poradě podle možnosti lépe postarali o vzrůsta-
jící potřeby věřících; usnesení tohoto sněmu, která náš před-
chůdce bl. pam. Benedikt XIII. apoštolskou konstitucí Apostolatus
officium ze dne 19. července 1726 schválil, vzešel ukrajinskému
lidu neobyčejný prospěch.

Než nezbadatelným Božím úradkem se stalo, že již na sklonku
18. stol. bylo toto společenství opět stíháno mnohým pronásledo-
váním a utrpením; a toto zajisté bylo po rozdělení polského státu
v těch částech, které byly připojeny k ruské říši, čas od času prudší
a krutější. K tomu po smrti cara Alexandra I. byl úmyslně a
z pošetilé odvahy pojat záměr jednotu Ukrajinců s římskou Církví
zcela zničit. Již dříve byl zamezen eparchiím tohoto národa skoro
všechn styk s apoštolským stolcem.

Avšak brzy byli zvoleni za biskupy mužové naplnění a zanícení
úsilím o rozkol, aby byli věrnými přívrženci světské autority; v se-
minárii ve Vilně, zřízeném carem Alexandrem I., byla klerikům obo-
jího obřadu podávána nauka římským velekněžím nepřátelská;
basiliánský řád, jehož členové byli vždy velice důležitou oporou
katolické Církve východního obřadu, byl zbaven vlastního vedení

a vlastní správy, jeho mniši a kláštery úplně podřízeny eparchiálním konsistořím; a konečně kněžím latinského obřadu bylo pod těžkými tresty zakázáno, aby Ukrajincům nepřisluhovali svátostmi nebo jinými náboženskými posilami. A konečně — jaká to bolest — r. 1839 bylo slavnostně vyhlášeno spojení ukrajinské Církve s rozkolnou Církví ruskou. Kdo vypoví, ctihodní bratří, bolesti, oběti a trampoty, kterými byl slavný ukrajinský národ tehdy stížen a jen proto obviňován a haněn, že, když byl násilím a lstí dohnán k rozkolu, násilí, odporoval, které mu působili, a snažil se podle možnosti zachovati věrnost?

Právem a po zásluze tehdy předchůdce náš bl. pam. Řehoř XVI. ve své řeči dne 22. listopadu 1839 celému katolickému světu oznámil v bolestné obžalobě nedůstojný tento stav; než jeho slavná stížnost a odsouzení nebyly vyslyšeny, a tak nezbylo katolické Církvi než oplakávat tyto své syny, kteří byli nespravedlivým násilím vyrváni z jejího mateřského lůna.

Ba ještě po nemnoha letech chelmská eparchie, která náležela k polskému království spojenému s ruskou říší, zakusila tentýž nešťastný úděl; věřící, kteří nechtěli odpadnouti od pravé víry a kteří se neochvějnou myslí a u vědomí své povinnosti postavili proti spojení s rozkolnou Církví, které jim bylo přikázáno r. 1875, byli nedůstojně potrestáni jak peněžitými pokutami tak trýzněním a vyhnanstvím.

Naproti tomu v téže době ve Lvovské a přemyšlské eparchii, které byly připojeny po rozdělení polského státu k rakouské říši, požívala ukrajinská věc klidu a míru. R. 1807 byl tam obnoven metropolitický titul haličský a natrvalo sloučen s Lvovskou arcidiecézí. A poměry v této provincii tak vzkvétaly, že v krátkosti nato dva metropolité, Michael Levyckyj (r. 1816—1858) a Silvestr Sempradowyc (r. 1882—1898), kteří s neobyčejnou moudrostí a zaníceným úsilím spravovali své území, byli pro obzvláštní dary ducha a jedinečné zásluhy vyznamenáni římským purpurem a přijati do nejvyššího senátu Církve. Když počet katolíků se den ode dne více množil, předchůdce náš bl. pam. Lev XIII. r. 1885 řádně zřídil novou eparchii stanislavovskou; po šesti letech pak šťastný stav haličské Církve byl zvláštním způsobem upevněn, když se sešli

všichni nejvyšší duchovní představení spolu s legátem nejvyššího velekněze a mnoha jinými zástupci kleru do Lvova, aby tam konali provinciální sněm a aby vydali vhodné předpisy liturgické a disciplinární.

Když se však na sklonku devatenáctého a na počátku dvacátého století velmi mnoho Ukrajinců pro tísnivé hospodářské poměry z Haliče vystěhovalo do Spojených států severoamerických, do Kanady a k národům Jižní Ameriky, předchůdce náš bl. pam. Pius X. obávaje se ve své starostlivosti, že tito jeho přemilí synové, neznajíce řeči nové vlasti a neobeznámeni s latinskými obřady, budou zlákáni lsti schismaticů a heretiků, nebo že upadnou do pochybností a bludů a k vlastní škodě úplně odvrhnou každé náboženství, r. 1907 ustanovil pro ně biskupa vybaveného zvláštní pravomocí. Později však, když se počet a potřeby těchto katolíků množily, byl jmenován kromě biskupa ordináře určeného věřícím tohoto obřadu, vystěhovalým z Podkarpatské Rusi, z Maďarska a Jugoslavie i zvláštní biskup ordinář pro Ukrajince haličské ve Spojených státech amerických a druhý v Kanadě.

Později jednak Kongregace pro šíření víry, jednak také Kongregace pro Církev východní uspořádaly případnými a vhodnými předpisy církevní záležitosti Ukrajinců v oněch krajinách, o nichž jsme se svrchu zmínili, a také v zemích Jižní Ameriky.

Není tedy divu, ctihodní bratří, jestliže pro tak veliká dobrodíní obec katolických Ukrajinců nám nejednou, když se k tomu naskytlá příležitost, otevřeně projevila svou vděčnost a svou nejoddanější náklonnost. To se zajisté stalo zvláštním způsobem r. 1805, když uplynulo třetí století od doby, kdy bylo v Římě sjednáno a v Brestu potvrzeno šťastné spojení jejich předků s apoštolským stolcem. Vždyť nehledě k tomu, že na jednotlivých místech haličské provincie vzpomněli na tuto radostnou událost vhodnými oslavami, také i do Říma poslali skvělé poselství metropolitů a biskupů, aby projevilo nejvyššímu veleknězi a nástupci sv. Petra lásku ukrajinské Církve a aby slíbilo úctu, oddanost a poslušnost. Když náš předchůdce bl. pam. Lev XIII. přijal toto skvělé poselství s náležitými poctami, oslovil je s otcovskou radostí a laskavostí a nejvyšší chválou vyzvedl sjednocení Ukrajinců s apoštolským stolcem, po-

něvadž se stalo všem těm, kteří je s upřímnou myslí zachovávali nejvýš užitečným zdrojem pravého světla, nerušeného míru a nebeských plodů.

A ani dobrodiní, která římstí velekněží prokázali tomuto přemílému národu v této naší době, nebyla menší. Obzvláště když první válka Evropy a téměř všech národů zničila ony kraje, a podobně v následujících letech, titíž neopominuli ničeho, co by poněkud mohlo poskytnouti pomoc a útěchu ukrajinskému lidu. A když s Boží pomocí byly překonány těžké nesnáze, které tísnily tuto obec katolíků, bylo vidět, že odpovídá na neúnavnou péči svých biskupů a na pomocnou práci ostatního kleru myslí činorodou a ochotnou. Než na neštěstí přišla druhá světová válka, a to, jak všichni vědí, pro ukrajinskou hierarchii a její věrné stádce mnohem krutější a zhoubnější. Avšak dříve než krátce vypíšeme, ctihodní bratří, nynější protivenství a nesnáze, které zakouší tato Církev s nejvyšším nebezpečím vlastního života, budiž něco připojeno, z čeho by bylo jasnější a zřejmější, jak veliká dobrodiní přineslo ukrajinskému národu a jeho Církvi ono sjednocení, šťastně sjednané před 350 roky.

II.

Zajisté, když se přehledně a stručně dotkneme historie tohoto přešastného sjednocení a když vidíme hned radostné hned velmi smutné změny, vyvstane nám tato otázka: Kterak prospělo toto spojení ukrajinskému národu a jeho Církvi? Jakých výhod a užitků dostalo se mu od tohoto apoštolského stolce a od římských papežů? Zdá se nám, že odpovídající jak se sluší na tuto otázku, konáme práci velmi vhodnou a užitečnou, poněvadž nechybějí nepřátelé a velmi prudcí odpůrcové zvláště tohoto smíření v Brestu.

Nejprve jest třeba si všimnouti, že v každé době naši předchůdcové velice pečovali o ochranu a uchování právoplatných ukrajinských obřadů. Vždyť, když jejich duchovní představení žádali římského papeže prostřednictvím biskupa vladimirského a luckého, poslaných proto do Říma, „aby Jeho Svátost ráčila za sebe a za své nástupce, kteří nikdy nemají v této věci nic nově zaváděti, uchovat a potvrdit udílení svátostí, obřady a náboženské úkony Církve východní úplné, neporušené a tak, jak se jich užívalo v době spojení . . .“ (Cf. A. Theiner, loc. cit. p. 237), Kliment VIII. žádosti jejich laskavě vyhověl a nařídil, aby se v této věci vůbec nic neměnilo. Nebylo jim uloženo ani užívání nového gregoriánského kalendáře — ač se z počátku zdálo, že také Ukrajinci jej musí užívat, ponechajíce si liturgický kalendář východního ritu: proto až dodnes může u nich platit kalendář juliánský.

Kromě toho týž předchůdce náš listem ze dne 23. února 1596 povolil, aby volba řádně jmenovaných ukrajinských biskupů — sufragánů byla potvrzena metropolitou, jak bylo ujednáno ve smluveném smíření a jak tomu bylo dle dávné praxe východní Církve. Jiní naši předchůdci dovolili, aby metropolité mohli v kterékoliv části Ruska zakládati nižší a vyšší školy a aby je mohli svobodně a dovoleně svěřovat ředitelům a učitelům sobě milým.

Rovněž ustanovili, aby Ukrajinci pokud se týče udělování duchovních výhod byli ve všem rovni katolíkům; proto rozhodli, že jsou a budou účastnými všech výhod odpustků jako jiní věřící, když ovšem splní předepsané nutné podmínky. A Pavel V. rozhodl, aby těm, kteří navštěvují literní a naukové domovy zřízené metropolitou, náležely všechny ty zvláštní milosti, které udělili římstí papežové chovancům mariánských družin, zřízených při domech Tovaryšstva Ježíšova; ty pak, kteří se u basiliánů zúčastní duchovních cvičení, obdaroval Urban VIII. dobrodiním týchž odpustků, které byly povoleny řádovým klerikům Tovaryšstva Ježíšova.

Z toho je docela zřejmo, že v každé době naši předchůdcové provázeli Ukrajince právě touž otcovskou láskou jako ostatní katolíky latinského obřadu. Ale také velmi pilně hájili práva a výsady jejich hierarchie. Neboť když někteří z latiníků prohlašovali, že ukrajinský obřad je nižšího stupně a hodnosti a když ze samých latinských biskupů někteří tvrdili, že ukrajinští nejvyšší duchovní představení nepoživají neporušených práv a moci biskupské, nýbrž že jsou jim poddáni, apoštolský stolec odmítaje takovéto nespravedlivé domněnky a názory vydal 28. září 1643 toto rozhodnutí: „Když nejdůstojnější kardinál Pamphilius podával zprávu o různých rozhodnutích zvláštní kongregaci pro sjednocené Ukrajince, Jeho Svatost schválila rozhodnutí téže zvláštní kongregace ze dne 14. srpna téhož roku, jímž rozhoduje, že ukrajinští sjednocení biskupové jsou biskupy a že jako takoví mají být jmenováni a za takové považováni. Schválila dekret téže kongregace, jímž stanoví, že ukrajinští biskupové mohou ve svých biskupstvích zřizovati školy ke vzdělání jejich mládeže v písemnictví a naukách a že ukrajinští duchovní se těší týmž výsadám kánonu, fora, nedotknutelnosti a svobody, jímž se těší také kněží Církve latinské.“ (Acta et decr. SS. Conciliorum rec. col. 600, nota 2.)

Neúnavná a úzkostlivá péče římských papežů o ochranu a uchování ukrajinských obřadů nejvíce vysvítá z průběhu onoho dlouhotrvajícího jednání stran změny téhož ritu. Neboť ačkoliv pro zvláštní důvody, s nimiž naši předchůdcové vůbec nesouhlasili, nemohli uložit po velmi dlouhou dobu přísný zákaz této změny také laikům, přece z opakovaných pokusů onen zákaz nejednou předepsati a

rovněž z vybízení k latinským biskupům a kněžím jasně vysvitá, jak velice ležela tato věc našim předchůdcům na srdci. V samém dekretu, jímž bylo šťastně stanoveno r. 1595 spojení ukrajinské Církve s apoštolským stolcem, nestanoví se jasný a zřetelný zákaz přecházet od ritu východního k západnímu. Nicméně již tehdy je zjevné smýšlení apoštolského stolce z listu generálního představeného Tovaryšstva Ježíšova z r. 1608, v němž nařizuje členům řádu prodlévajícím v Polsku, že ti, kteří nikdy neužívali latinského obřadu, nemohou po uzavření smíru tento obřad přijmouti, „poněvadž je příkazem Církve a ustanoveno zvláště v listě, jímž byla sjednána jednota za Klimenta VIII., aby každý setrval v obřadu své Církve“ (loc. cit. col. 602).

Ale když ještě častější stížnosti přicházely na vznešené jinochy ukrajinské, že přestupují k obřadu latinskému, tu posvátná Kongregace pro šíření víry, dekretem ze dne 7. února 1624 nařídila, aby napříště sjednoceným Ukrajincům jak laikům tak duchovním, jak světským tak řádovým, a zvláště basiliánům, nebylo dovoleno přestupovat „k latinskému obřadu z jakékoliv příčiny, třeba velmi naléhavé, bez zvláštního dovolení apoštolského stolce“ (loc. cit. col. 603). Avšak když se přimlouval polský král Zikmund III., aby tento dekret nebyl úplně proveden — chtěl totiž, aby se tento zákaz vztahoval jen na duchovenstvo — tu předchůdce náš bl. pam. Urban VIII. nemohl tomuto převzácnému příznivci katolické jednoty toto přání odmítnout. Proto, co nebylo ze zvláštních důvodů stanoveno zákonem, toho se snažil apoštolský stolec dosáhnout příkazy a napomenutími. O tom svědčí ne jeden důkaz.

Neboť již v úvodu tohoto dekretu ze dne 7. července 1624, jímž bylo zakázáno přijetí latinského obřadu jedině služebníkům oltáře, bylo ustanoveno, že kněží Církve latinské mají býti upozorněni, aby při zpovědi nevybízelí věřící laiky k přestupu. Napomenutí tohoto druhu často byla opakována a apoštolští nunciové v Polsku z rozkazu papežů ze všech sil se snažili, aby měla žádaný výsledek. Že se však ani později v této věci nezměnilo smýšlení a názor apoštolského stolce, patrně také z listu našeho předchůdce Benedikta XIV. k biskupům Lvovskému a přemyšlskému z r. 1751, v němž se mimo jiné pravil: „Dostali jsme Váš dopis ze dne 17. června, v němž si

právem stěžujete na přestup Ukrajinců z obřadu řeckého k latinskému. Jak dobře víte, ctihodní bratří, naši předchůdcové tyto přestupy velmi neradi viděli a také my je velmi neradi vidíme, neboť co nejvíce toužíme nikoliv po zničení, nýbrž po zachování řeckého obřadu“ (loc. cit. col. 606). A mimo to týž papež slíbil, že všechny překážky v tomto směru odstraní a konečně že slavným dekretem takovýto přestup zapoví. Avšak nepříznivé podmínky věcné i časové nedovolily, aby jeho slovu a slibu odpovídal již tehdy žádaný výsledek.

Ale konečně, když rozhodli římsí papežové Kliment XIV. a Pius VII., že katolíci ukrajinského obřadu, kteří sídlí v ruských krajích, nesmějí přestupovat k obřadu latinskému, v oné dohodě, která se nazývá Concordia, uzavřené mezi latinskými a ukrajinskými biskupy r. 1863, z vůle posvátné Kongregace pro šíření víry bylo ustanoveno, že tento zákaz se vztahuje na všechny Ukrajince.

Z toho, co jsme zatím, ctihodní bratří, přehledně a stručně napsali, snadno pochopíte, jak velice tento apoštolský stolec bděl nad neporušeným zachováváním ukrajinského obřadu jak vzhledem k celku tak vzhledem k jednotlivostem: nikdo se přece nebude diviti, jestliže týž stolec, který vždy beze změny zachoval hlavní podstatné obřady, dovolil pro zvláštní věcné a dobové okolnosti jakési menší změny nebo je dočasně schválil. Tak na př. v liturgických obřadech nepovolil žádné ani z těch změn, které byly ponehlahu zaváděny, až na něco málo těch, které byly nařízeny na synodě Zamošské samými ukrajinskými biskupy.

Naopak zase, když se někteří nejvyšší prohnání zastánci rozkolu — naoko zajisté, aby chránili původní neporušenost svého ritu, avšak ve skutečnosti, aby snáze nevzdělaný lid odpadl od katolické víry — se pokoušeli ze své vůle znovu zaváděti staré zvyky již zčásti zastaralé, tu římsí papežové u vědomí své povinnosti otevřeně odkryli chytré a zastřené jejich způsoby, postavili se těmto hanebným pokusům na odpor a rozhodli, že bez porady s apoštolským stolcem v obřadech posvátné liturgie nic nového nesmí býti zaváděno ani pod jménem obnovování obřadů, i kdyby se zdálo, že tyto více odpovídají liturgiím schváleným tímž stolcem, leč z důvodů velmi vážných a z vůle apoštolské stolice (Conf. Pius IX., I.it.

Omnem sollicitudinem, d. d. XII Maii, a. 1874, citans Gregorium XVI Inter gravissimos Pii IX Acta, VI, 317).

Ostatně smýšlení apoštolského stolce je tak daleko toho, aby bránilo neporušenosti a zachování tohoto obřadu, že spíše dalo popud ukrajinské Církvi k tomu, aby co nejsvědomitěji pečovala o staré památky zachované v liturgických úkonech. Projev tohoto horlivého zájmu o ukrajinský obřad jeví se v novém římském vydání posvátných knih, jež bylo začato za našeho pontifikátu a zčásti již šťastně dokončeno, jímž se pokusil svatý stolec — vyhovuje velmi ochotně přání ukrajinských biskupů — obnoviti jejich liturgické obřady dle dávných a úctyhodných jejich památek.

Již nám, ctihodní bratří, přichází na mysl jiné dobrodiní, jež zajisté vzešlo ukrajinské Církvi z tohoto spojení se stolcem apoštolským. Neboť tímto připojením byl tento vznešený národ spojen s katolickou Církví, jejímž životem proto žije, jejíž pravdou je osvěcován, jejíž milostí se stává účastným. Odtud tryskají proudy vody nebeské, které tak vše prostupují a pronikají, že mohou vyrůstí překrásné květy všech ctností a že se mohou zroditi hojné a přeblahé plody.

Vždyt zatím co před návratem k jednotě i rozkolní bratří nařikali, že bylo v těch krajích svaté náboženství pustošeno, že neřest svatokupectví ve volbě biskupů a ostatních služebníků oltáře všude bují, že statky církevní jsou rozkrádány, mravy mnichů zkažené, kázeň řeholníků pokleslá a že také pouta poslušnosti spojující věřící s jejich biskupy jsou den ze dne více uvolňována a v nebezpečí uváděna. Naproti tomu po dosažení jednoty z vnuknutí Božího a s pomocí Boží se věci poněmáhle zlepšovaly. Ale jak veliké síly ducha a vytrvalosti bylo třeba biskupům zvláště v prvních dobách, nejvýše zmítaných bouřemi a pronásledováním všeho druhu, aby všude obnovili církevní kázeň! Jakou stálost v práci a trpělivost v námahách museli míti, aby vzbudili klerus odpovídající nejlepším mravům, aby potěšili svěřená stádce stíhaná útrapami, aby konečně podepřeli ty, jejichž víra kolísala a aby je posílili všemi prostředky! A přece proti veškeré lidské naději šťastně se dosáhlo toho, že tato řádně začatá jednota nejen vítězně přemohla všechny tyto bouře, ale že vyšla z vítězného boje ještě silnější a statečnější. A nikoliv

mečem a ranami, nikoliv sliby nebo hrozbami, nýbrž vznešeným příkladem náboženského života a jakoby jakýmsi převzácným zjevením božské bytosti, přivedli konečně katoličtí Ukrajinci odporující eparchii lvovskou a přemyšlskou ke vstupu do jednoho ovčince.

Když byl konečně obnoven klid a mír, tu kvetoucí stav ukrajinské Církve zvláště v XVIII. století zaskvěl se také po vnější stránce. Svědky toho jsou zajisté jak hlavní chrám města Lvova, zasvěcený sv. Jiřímu, tak posvátné stavby a kláštery, které byly zřízeny v Poczajově, Torokani, Zyrově a jinde, významné to památky této doby.

Tu se zdá, že stojí za to, zmíniti se přehledně poněkud o Basiliánech, kteří svým značným a horlivým úsilím se tak vzácně a výborně o toto všechno zasloužili. Když Veljamin Rutskyj dosáhl toho, že jejich kláštery se navrátily k lepšímu a světlejšímu způsobu života a že byly spojeny v kongregaci, tu se tam velmi mnozí členové tak zaskvěli příkladnou zbožností, učeností a apoštolskou horlivostí, že se stali vůdci duchovního života a učiteli křesťanskému lidu. Na nižších a vyšších školách, jež sami otevřeli, poskytl jlnochům často vynikajícího nadání nejen výborné vzdělání ve vědách přirozených i božských, ale vštípili jim i tak solidní ctnost, že se zcela vyrovnali ostatním jinochům, vychovaným na školách latinských. To zajisté bylo známo a zjevno také bratřím rozkolným, poněvadž mnozí z nich opustivš domov a vlast, velmi rádi se odebrali do těchto vzdělávacích ústavů, aby se také oni stali účastnými tak sladkých plodů.

A nemensší dobrodiní přijala ukrajinská Církev ze svého spojení s apoštolským stolcem i v době novější. To zajisté všem snadno je zjevno, pohlédnou-li jen na stav haličské Církve, jaký byl před pohromami a spouští této strašné války. Neboť v této provincii bylo asi 3.600.000 křesťanů, kněží asi 2.275, kuriálních a farních budov asi 2.226. A kromě toho mimo haličskou provincii prodlévalo velmi mnoho katolických Ukrajinců z ní pocházejících na různých stranách světa — zvláště v Americe — jichž můžeme počítati asi 400.000 až 500.000. Tomuto významnému počtu věřících, který snad dříve nikdy nebyl větší, odpovídalo také v jednotlivých eparchiích významné úsilí o ctnost, zbožnost a křesťanský život. V epar-

chálních seminářích byli řádně a pečlivě vzděláni chovanci připravováni k přijetí posvátných úkolů. A věřící, účastnivše se božského kultu dle předpisů svého obřadu s největší láskou a úctou, vydávali potěšující a hojné ovoce náboženství.

Zatím co připomínáme všeobecně a stručně tento šťastný stav ukrajinské Církve, jistě nemůžeme mlčením přejíti onoho významného metropolitu Ondřeje Szeptyckého, jenž skoro po devět pětiletí s neúnavnou čilostí pracoval a v nejednom ohledu, nejen pokud se týče duchovního užitku, velice se zasloužil o stádce sobě svěřené. Za jeho episkopátu byla založena Theologická společnost, jež by duchovenstvo nabádala k hlubšímu studiu posvátné nauky. Ve Lvově byla založena církevní Akademie, aby se na ní mohli věnovat nadanější ukrajinští jinoši filosofickým, theologickým a ostatním vyšším naukám, ovšem tak, jak tomu bývá na universitách. Tisk všeho druhu, knihy, noviny a komentáře, dosáhl velkého rozkvětu a také u cizích národů slynul slávou. Kromě toho bylo pěstováno posvátné umění v duchu dávných památek tohoto národa a v duchu jeho svérázné povahy. Museum a jiné stánky svobodných umění byly vyzdobeny slavnými památkami minulosti; konečně se také začalo a dokončilo nemálo ústavů, jimiž by se pomohlo potřebám občanů nemajetných tříd a bídě chudých.

A nemůžeme pomlčeti o těch jedinečných zásluhách, jichž dosáhly Bohu zasvěcené společnosti jak mužů tak žen, s duchovním užitekem jistě ne všedním. A především si připomeňme kláštery mnichů a jeptišek řádu sv. Basila, jež ačkoliv zakusily ne bez křivdy a škody násilný zásah moci světské v době rakouského císaře Josefa II., přesto později, totiž r. 1882 a následujících, onou reformací, kterou nazývají dobromilskou, znovu se vrátily k bývalému lesku; a s láskou k rozjímavému životu a s nebeským vnuknutím čerpaných ze stanov a příkladu svého zakladatele, spojují zanícenou snahu apoštolskou. K těmto starým klášterům přistoupila se stejnou chválou nová řeholní sdružení mužů i žen: tak řád Studitů, jehož členové se především věnují kontemplaci božských pravd a skutkům kajícím; řeholní kongregace redemptoristů ukrajinského obřadu, jejíž členové pracují s největším duchovním užitekem jak v Haliči, tak také v krajích kanadských; a konečně velmi četné

ústavy řeholnic, jejichž úkolem je starat se o vzdělání dívek a pečovat o nemocné, a jež se nazývají Služebnice Neposkvrněné Panny Marie, Myrofory, Sestry sv. Josefa, sv. Josafata, sv. Rodiny nebo Vincence z Pauly.

Kromě toho je vhodné zmíniti se na tomto místě o oné papežské koleji, zasvěcené sv. Josafatu, kterou zřídil náš předchůdce bl. pam. Pius XI. na janikulském pahrbku. Když totiž po řadu století někteří vybraní jinoši byli vzděláváni k přijetí kněžského úkolu v papežské koleji řecké, jiný náš předchůdce nesmrt. pam. Lev XIII. zřídil těmto jinochům ukrajinského národa, kteří jakýmsi božským vnuknutím byli voláni ke kněžství, v Římě kolej vlastní. Ale když se vzrůstajícím počtem chovanců tato budova již nestačila, náš bezprostřední předchůdce pro svoji zvláštní lásku k ukrajinskému národu vystavěl, jak jsme se zmínili, nové a prostrannější sídlo, aby v něm vyrůstali kandidáti kněžství vzdělání a poučení v posvátných vědách a ve zvláštních naukách svého obřadu — v účtě, oddanosti a lásce k Náměstku Ježíše Krista a k naději ukrajinské Církve.

Jiného prospěchu a lesku, ctihodní bratří, neméně významného, dostalo se ukrajinské Církvi z jejího spojení s Apoštolským stolcem, když byla vyznamenána slavnou řadou vyznavačů a mučedníků, kteří pro přesné zachovávání katolické víry a pro vytrvalost ve své horlivé věrnosti vůči římským papežům podstoupili námahy a strasti všeho druhu a neváhali radostně podstoupiti i samu smrt dle onoho slavného výroku božského Vykupitele: „Blahoslavení budete, když lidé budou vás nenáviděti a když vás vyobcují a potupí a jméno vaše jako špatné vyvrhnou pro Syna člověka. Radujte se v ten den a veselte se, neboť hle, odplata vaše hojná jest v nebesích“ (Luk. 6, 22-23).

A z počtu jejich nejprve nám přichází na mysl onen svatý biskup Josafat Kuncevič, o jehož nezlomné statečnosti jsme se již svrchu chvalně zmínili a jenž byv dopaden nejzarytějšími nepřáteli katolíků, aby se stal jejich obětí, dobrovolně se katanům nabídl a poskytl se jako žertva s úmyslem, aby co nejdříve byl zjednán návrat rozkolných bratří. Byl v oné době nejvýznačnějším, ale ne jediným mučedníkem katolické víry a jednoty, neboť nemálo mučedníků

jej následovalo k palmě vítězství jak z duchovenstva tak z řad laických, kteří zabiti mečem, surově až k smrti ranami utýráni nebo ve vodách Dněpru utopeni, po vítězné smrti vzlétli k nebesům.

A po nemnoha letech, uprostřed 17. stol., když kozáci zvedli otevřeně zbraně proti polskému státu, vzmohla se znovu nenávist nepřátel náboženské jednoty a vzplála mocněji. Byli totiž přesvědčeni, že vše, co se stalo, neštěstí i pohromy, vzešlo z této zavedené jednoty jako z prvního pramene. Proto si umínili všemi prostředky a způsoby jednotu pronásledovat a ničit. Z toho vzešly katolické ukrajinské Církvi takřka nesčetné škody: mnoho posvátných budov bylo znesvěceno, vyloupeno, zbořeno a jejich zařízení a majetek zničen. Mnoho služebníků oltáře a přečetní věřící byli krutými ranami ubiti, těžkým mučením ztýráni a nejvyšší krutou vraždou sprovedeni se světa. Sami biskupové, okradeni o svůj majetek a vypuzeni z místa úřadu, byli donuceni prchnout. A přece ani v této zuřivé bouři neztratili mysl ani nezanechali, pokud to bylo v jejich moci, svěšené stáde bez ochrany a obrany; naopak, uprostřed těchto obtíží, pokusili se modlitbou a úsilovnou prací celou ruskou církev spolu s carem Alexejem přivésti do jediného ovčince.

Také před něco málo lety, když byl rozchvacován polský stát, nastalo nové, neméně prudké pronásledování katolíků. Když totiž tehdy vnikli do Polska vojáci ruské carevny, četné posvátné budovy ukrajinského obřadu byly katolíkům násilím a zbraní odňaty; kněží, kteří se zpěchovali zřeknouti se své víry, byli spoutáni, pošlapáni, ranami zasypáni, uvrženi do vězení a krutě týráni hladem, žízní a zimou.

A za těmi zajisté co do stálosti a statečnosti ducha nezůstali ti ze služebníků oltáře, kteří kolem roku 1889 raději snesli ztrátu statků i samé svobody, než aby opustili povinnosti svého náboženství. V jejich počtu zvláštním způsobem budiž vzpomenu to onoho Josefa Ancevského, který byv držen po 32 let v tvrdém vězení v klášteře susdalském, dosáhl odměny své vynikající ctnosti nejvyšší blaženou smrtí r. 1877. Rovněž 160 kněží, kteří byli odvedeni od svých rodin ponechaných v nouzi, dopraveni do vnitřního Ruska a uzavřeni do klášterů, poněvadž veřejně vyznávali svou katolickou

víru, nemohlo býti ani hladem ani jiným trápením odvráceno od svého sv. předsevzetí.

A nemění statečností ducha vyznamenalo se nemálo duchovních i laiků z eparchie chelmské, kteří se postavili na odpor s nezdolnou statečností pronásledovatelům katolické víry. Tak na př. obyvatelé vesničky Pratulínu, když přicházeli vojáci, aby posvátnou budovu zabrali a vydali ji rozkolníkům, neodrazili násilí násilím, nýbrž nastavivše bezbranná svá těla postavili útočníkům v cestu jakoby živou zeď; proto jedni byli zraněni a zasypáni hrubostmi a ukrutnostmi, jiní po dlouhá léta drženi v žalářích nebo dopraveni do sibiřské zimy, jiní konečně kopím probodeni prolili svou krev za Krista. Kanonisační proces těch, kteří zpečetili svou víru smrtí, byl již v jejich eparchii zahájen; z toho svítá naděje, že bude možno zařaditi je jednou do řádu svatých. Avšak tyto zločiny žel Bohu byly spáchány ne na jednom místě, nýbrž v mnoha městech, městečkách a vesnicích. Když všechny posvátné chrámy katolíků byly svěřeny rozkolníkům a když všichni biskupové zapuzení ze svých sídel byli donuceni zanechatí stádce sobě svěřené bez ochrany, tu byli věřící zapsáni za členy rozkolné církve, aniž by se jich někdo zeptal na jejich vůli. Ti však, ačkoliv ztratili své pastýře a ačkoliv byli zbaveni pomoci a podpory svého náboženství, přece se stůj co stůj snažili zachovat svou víru; proto, když později členové Tovařystva Ježíšova, tajně a převlečení, nikoliv bez vážného nebezpečí života k nim přišli, aby jim poskytli náboženské napomenutí, povzbuzení a útěchu, přijali je s největší radostí a úctou.

Když však r. 1905 byla do jisté míry povolena svoboda vyznávat kterékoliv náboženství, naskytla se na Ukrajině jakási radostná a neobyčejná podívaná: takřka nesčetní katolíci vyšli ze svých úkrytů na světlo a v hustém zástupu za vztyčeným křížem a sv. obrazy, vystavenými k veřejnému uctívání, poněvadž nebylo vlastních kněží východního obřadu, odebrali se, pějíce Bohu vděčné chvály, do chrámů latinského obřadu, do nichž jim byl předtím vstup pod nejtěžšími tresty zakázán a vyžádali si tam od pravoplatných služebníků Církve, aby jim otevřeli brány a přijímali jejich vyznání víry a aby jejich jména byla znovu zanesena do se-

znamu katolíků. A tak se stalo, že v krátké době bylo do Církve řádně přijato asi 200.000 věřících.

Avšak ani v této novější době nebylo bezdůvodné, že biskupové, kněží a věrná jejich stáde ukazovala statečnost ducha a vytrvalost v uchování katolické víry v chránění Církve a v hájení její posvátné svobody. Z jejich počtu budiž zde vzpomenu se zvláštní úctou metropolity Ondřeje Szeptyckého, který když zuřila v Evropě první válka a když Halič byla obsazena ruskými vojsky, byv svržen se svého stolce a dopraven do kláštera, byl tam jistou dobu držen ve vězení: tam si nežádal ničeho více, než aby dosvědčil svou co největší úctu k apoštolskému stolci a aby za své stáde, jehož blahu již dlouho věnoval svou starost a péči, rád podstoupil posílen božskou milostí i mučednictví, kdyby toho bylo třeba.

III.

Viděli jsme již, ctihodní bratři, z událostí věrohodně a krátce podaných tímto listem, kolik a jak velikých výhod a dober vzešlo ukrajinskému národu z jeho spojení s katolickou Církví. Jistě to není divné, neboť jestliže „se zalíbilo Otcí, aby v Kristu přebývala všechna plnost“ (Kol. 1, 19), zajisté nemůže stejně užívat této plnosti ten, kdo jest odloučen od Církve, „která je jeho tělem“ (Ef. 21, 3), poněvadž jak poznamenává náš předchůdce bl. pam. Pelagius II.: „Kdokoliv nebude v míru a jednotě Církve, nebude moci míti Boha“ (Epist. ad episcopos Istriae, acta Conc. oecum. IV, II, 107). A také jsme viděli, že tento milovaný národ ukrajinský musil snášeti mnohé obtíže, škody a sužování — aby ze svých sil obhájl svou katolickou jednotu — z nichž však jej šťastně osvobodil nejvyš prozřetelný Bůh, když nejednou obnovil mír.

Nyní však pozorujeme s nejvyšší starostí otcovského ducha, že této Církvi hrozí nová a velmi prudká bouře. Zprávy, jež přicházejí k našemu sluchu, třebaš nemnohé, přesto postačí, aby nás naplnily starostí a úzkostí. Dnes je výročí toho dne, kdy se před 350 lety prastará tato křesťanská obec radostně připojila k nejvyššímu pastýři a nástupci sv. Petra. Avšak právě tento den se nám stal „dnem soužení a úzkostí, dnem psoty a bídy, dnem temnosti a mrákovy, dnem mlhy a vichru“ (Sof. I, 15).

S velikým zármutkem jsme přijali zprávu, že v těch krajinách, které nedávno byly připojeny k Rusku, zakoušejí nám předrazi bratři a synové ukrajinského národa velké útrapy pro svoji věrnost vůči apoštolskému stolci a že nechybějí ani ti, kteří ze všech sil usilují o to, aby je vyrvali z lůna Matky Církve a aby je proti jejich vůli a proti vědomí nejsvětější povinnosti přiměli ke vstupu do společnosti rozkolníků. Proto jak praví zpráva, podalo duchovenstvo ukrajinského obřadu písemnou stížnost vládě státu, že

jeho Církev v západní Ukrajině, jak se dnes tato země nazývá, nalézá se v nejhorším postavení, poněvadž všichni biskupové a mnozí kněží byli pozavíráni a současně bylo zakázáno, aby nikdo nepřijímal vládu nad touto ukrajinskou Církví.

Zajisté dobře víme, ctihodní bratří, že toto drsné a kruté jednání je schvalováno, aspoň zdánlivě, z důvodů politických. Avšak tento způsob jednání není nový ani dnes po prvé užíváný, neboť již vícekrát během století nepřátelé Církve, když se neodvážili veřejně vyznati své nepřátelství vůči katolické Církvi a když se neodvážili ji otevřeně týrati, tu chytře a prohnaně osočili katolíky, jako by usilovali o něco protistátního, stejně jako kdysi židé obvinili i božského Vykupitele před římským vladařem řkouce: „Tohoto jsme našli an převrací národ náš a brání dávatí daně císaři“ (Luk. 23, 2). Ale události samy a výsledky snadno ukazují a osvětlují, jaká byla a jest příčina těchto krutostí. Neboť komu není známo, že patriarcha Alexej, nedávno zvolený rozkolnými ruskými biskupy, v listu k ukrajinské Církvi — který nemálo přispěl k zahájení tohoto pronásledování — veřejně ohlašuje a káže odpad od Církve katolické?

Tyto útrapy však na nás tím více doléhají, ctihodní bratří, poněvadž, když se prostřednictvím svých vyslanců ve slavnostním shromáždění sešly skoro všechny národy světa, zatím co ještě zuřila strašná válka, prohlásily mimo jiné, že nikdy nebude podniknuto pronásledování náboženství. To nám zajisté dalo naději, že bude také katolické Církvi všude dopřáno klidu a náležité svobody, a to tím spíše, poněvadž katolická Církev vždy učila a učí, že s vědomím povinnosti jest třeba vždy poslouchat civilní autority, pravoplatně ustanovené, která poroučí v řádu a mezích své moci. Žel Bohu události, jichž jsme se svrchu dotkli, tuto naši naději a důvěru tak těžce, tak hořce — pokud se týče ukrajinského území — oslabily a takřka nám ji odňaly.

Když tedy za těchto přetěžkých pohrom lidské prostředky zdají se býti nedostačujícími, nezbyvá nic jiného, ctihodní bratří, než abychom úpěnlivě prosili nejvyššího milosrdného Boha, jenž „se zastane práva chudého, spravedlivé věci nuzákovy“ (ž. 139, 13), aby sám laskavě utišil tuto velmi prudkou bouři a aby ji konečně

ukončil. Ale vás a stádce vám svěřené znovu a znovu vybízíme, abyste spolu s námi pokornými prosbami a zbožnými skutky kajícími snažně vyprošovali od toho, jehož nebeské světlo osvětluje mysl lidí a naše nebeská vůle mění jejich smýšlení, aby šetřil lidu svého, aby dědictví své nevydával k pohanění (srovn. Joel II, 17) a aby co nejdříve Církev ukrajinská vyšla z tohoto zhoubného nebezpečí svobodná.

Avšak zvláštním způsobem obrací se v této pohromě a tísní naše otcovská mysl k těm, kteří jsou jí tak prudce a krutě trápeni. Především k vám, ctihodní bratří, biskupové ukrajinského národa, kteří, třebaš týráni velkými ukrutnostmi, přece více jste ztrápeni a znepokojeni pro spásu svých stádců, než pro křivdy a zla vám spáchané, podle oněch slov: „...dobrý pastýř dává život za ovce své“ (Jan 10, 11). Třebaš události přítomné jsou nejasné a budoucí nejisté a plné úzkosti, neklesejte přesto na mysl, nýbrž jako ti, kteří se stali „podívanou světu, jak andělům tak lidem“ (1. Kor. 4, 9), tak se skvějte, aby všichni věřící viděli vaši příkladnou trpělivost a statečnost. Statečně a vytrvale snášejíce toto nepřátelské pronásledování a hoříce božskou láskou k Církvi, stali jste se „libou vůní Kristovou Bohu mezi těmi, kteří bývají spaseni i mezi těmi, kteří hynou“ (2. Kor. 2, 15). Proto, i když jste v poutech, odloučení od svých synů a nemáte možnost poskytovat jim napomenutí sv. náboženství, přece právě vaše pouta plněji a vznešeněji Krista hlásají a káží.

Také vás otcovsky oslovujeme, milovaní synové, kteří jste významě kněžstvím, abyste ještě lépe následovali šlépěje Krista. „jenž pro nás trpěl“ (srovn. I. Kor. 4, 1), a kteří proto máte před ostatními zadržovati a snášeti nápor boje. Zatím co vaše strasti tak mocně se nás dotýkají, přece se radujeme, že jest nám dovoleno vypůjčiti si slova Božského Spasitele a většinu vás takto osloviti: „Znám tvé skutky i tvou víru a lásku a službu a trpělivost i to, že posledních skutků tvých jest více nežli prvních“ (Zjev. 2, 19). Povzbuzujeme vás, abyste za těchto žalostných časů dále pevně a vytrvale stáli ve své víře. Dále snášejte slabé, podpírejte kolísající. Napomínejte pokud je toho třeba, svěřené vám křesťany, že nikdy není dovoleno ani zevně ani ústně zapřítí nebo opustiti Krista a

svou Církev. Odkryvejte prohnané způsoby těch, kteří slibují lidem časný prospěch a více štěstí v přítomném životě, zatím co duše jejich ničí. Prokazujte se „jako služebníci Boží mnohou trpělivostí v souženích, v nesnázích, v úzkostech . . . čistotou, poznáním, shovívavostí, dobrotivostí, Duchem svatým, láskou nelíčenou, slovem pravdy, mocí Boží, zbrojí spravedlnosti v pravici i v levici (2. Kor. 6, 4 sq).

Konečně oslovujeme vás, všechny katolíky Církve ukrajinské, jejichž bolesti a úzkosti sdílíme v otcovském duchu. Dobře víme, že se chystají vaši víře přetěžké nástrahy. Ba zdá se nám, že jest třeba se obávat, aby snad v nejbližší době nestihly útrapy ještě větší ty z vás, kteří nebudou souhlasit se zradou svaté povinnosti náboženské. Proto již nyní, přemilení synové, snažně vás v Pánu vybízíme, abyste nezastrašeni žádnými hrozbami, žádnými škodami, ani nebezpečím vyhnanství, ano ani nebezpečím života víry své a své věrnosti vůči Matce Církvi nikdy se nezřekli. Vždyť, jak dobře víte, jde o poklad v poli skrytý, jež člověk, který jej nalezne „zakryje a radostí nad ním jde a prodá všechno, co má, a koupí pole to“ (Mat. 13, 44). A vzpomeňte, co řekl sám Božský Spasitel v evangeliu: „Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden, a kdo miluje syna nebo dceru více nežli mne, není mne hoden. A kdo nebere kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo nalezne život svůj, ztratí jej, a kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej“ (Mat. 10, 37 sq). K tomuto božskému výroku budiž přidáno ono slavné slovo apoštola národů: „Spolehlivé jest to slovo; neboť jestli jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žiti; jestli s ním trpíme, budeme s ním i kralovati; zapřeme-li ho, také on nás zapře: jsme-li nevěrní, on zůstává věrným, neboť zapřítí sám sebe nemůže“ (2 Tim. 2, 11 sq).

Toto své otcovské povzbuzení, milování synové, myslíme, že nemůžeme žádným vhodnějším způsobem ztvdit a uzavřít, nežli těmito napomenutími téhož apoštola národů: „Bděte. pevně stůjte ve víře, zmužile si počínejte a buďte silní“ (1. Kor. 16, 13). „Poslouchajte svých představených“ (Hebr. 13, 17) biskupů a kněží, když k vaší spáse a dle příkazu Církve vám nařizují: Všem těm, kteří jakýmkoliv způsobem strojí úklady vaší víře, rázně odpo-

rujte, „snažice se zachovávatí jednotu ducha ve svazku pokoje. Jedno tělo jest a jeden Duch, jakož jste také byli povoláni v jedné naději povolání svého“ (Efes. 4, 3—4). A uprostřed žalů a tísně všeho druhu pamatujte, „že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na vás“ (Řím. 8, 18). „Věrný pak jest Bůh, jenž vás utvrdí a ochrání od zlého“ (2. Thes. 3, 3).

Avšak s plnou důvěrou, že statečně a odhodlaně odpovíte s pomocí a podporou Boží milosti na toto naše povzbuzení, přejeme vám lepší a pokojnější časy od Otce milosrdenství a od Boha všeliké útěchy (srovn. 2. Kor. 1, 3) a pokorně vám je vyprošujeme.

Zatím jako znamení nebeských darů a jako svědectví naší blahovůle, jak vám jednotlivým, ctihodní bratří, a vašim stádcům, tak zvláštním způsobem biskupům ukrajinské Církve, kněžím a všem věřícím udělujeme z plného srdce apoštolské požehnání.

V Římě u sv. Petra 23. prosince 1945 v sedmém roce našeho pontifikátu.

PAPEŽ PIUS XII.

Přeložili	František Štaud a Stanislav Krátký
Přehlédl	prof. Dr Bohuslav Petrželka
Vydala	Růže Sušilova jako přílohu boh. revue Museum
Vytiskl	Typos, Brno
Písmo	garmond Mediaeval
Vydání	první
Vyšlo	Léta Páně 1946
Cena	15 Kčs